Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פּרייז 20 גראָשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 303 | Łódź, Poniedziałek 30 grudnia 1929 r. | זיבעטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג, כח כסלו תר"צ | Nr. 303

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

די נאָמינאַציע פון דער נייער רעגירונג

איז נעכטען אונטערגעשריבען געוואָרען דורכ'ן מלוכה-פּרעזידענט

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). דער מלוכה-פּרעזידענט, האָט היינט אין ספּאַלאַ אונטערגעשריבען די נאָמינאַציע פון דער נייער רעגירונג. אין קאַבינעט זענען אריין פאָלג. נייע מיניסטאָרען: פּרעמיער פּראָפ. באַרטעל, אינערן-מיניסטער יוזעפסקי, פערוואַלטער פון יוסטיץ מיניסטעריום דוטקעוויטש, פערוואַלטער פון אַגראַר-מיניסטעריום, גען. וויצע-מיניסטער לעשניעווסקי, מינ. פון עפענטליכע אַרבייטען — מאַטאַקעוויטש. פון די פריהערדיגע מיניסטאָרען זענען אין קאַבינעט געבליבען: קריגס-מיניסטער מאַרשאַל פּילסודסקי, אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי, פינאַנץ מיניסטער מאַטושעווסקי, האַנדעל און אינדוסטרי קוויאַטקאָווסקי, עפענטליכע אַרבייטען פּריסטאָר, בילדונגס-מינ. טשערווינסקי, באַהן-מינ. קין, פּאָסט און טעלעגראַף — בערנער.

פּרעמיער באַרטעל איז צוריקגעקומען פון ספּאַלאַ און וועט מאָרגען (היינט, מאָנטאָג) איבער-נעהמען זיין אַמט. דינסטאָג וועלען די מיניסטאָרען אָפּגעבען די שבועה.

די דימיסיע פון וויצע מיניסטער פּיעראַצקי איז נישט אָנגענומען געוואָרען. גען. אינערן-מיניסטער גען. סקלאַדקאָווסקי ווערט בעשטימט אַלס פערטרעטער פונ'ם שעף פון דער אַדמיניס-טראַציע ביים קריגס-מיניסטעריום.

ווי אַזוי דער סיים וועט זיך בעציהען צו דער נייער רעגירונג — איז נאָך נישט בעקאַנט. יעדענפאַלס וועלען די פּ. פּ. ס. אַריינטראָגען אַ פאָרשלאַג וועגען אומצוטרוי צו די מיניסטאָרען פּריסטאָר און בערנער

עגטדעקט א ריזיגע אלקאהאל-אפערע אין ניו-יאָרק

טשיקאַגאָ, 29 (ספּ. טעל.) די פּראָהיבי-ציע-מאַכט האָט פּעראָרדענט צו אַרעסטירען איבער טויזענד פּערזאָן פון די אינדוסטריעלע און פּאָליטישע קרייזען, דערונטער אויך איינעגע פּראָ-היביציע-בעאַמטע. אַלע אַרעסטירטע ווערען בע-שולדיגט אין פערקויף פון אַלקאָהאָל, וואָס איז געווען בעשטימט פאַר אינדוסטריע-צוועקען. די סומע פון פערקויפטען אַלקאָהאָל בעטרעפט איבער 50 מיליאָן דאָלאַר.

ניו-יאָרק. 29 (ספּ. טעל.) פּרעזידענט הובער האָט איינגעלאַדען דעם סענאַטאָר באָראַה אויף אַ לענגערע קאָנפערענץ, בעת וועלכער ער האָט ערקלערט, דאָס ער האָט בדעה פון קומענ-דיגען יאָהר צו פערשאַרפען דאָס פּראָהיביציע-געזעץ.

קאָנפערענץ וועגען צאָל-פריידען

ווערט צונויפגערופען דורכ'ן פעלקער-בונד

גענף, 29. (ספּ. טעל.) לויט אַ בעשלוס פון דער לעצטער פעלקער-בונד-פערזאַמלונג זאָלען די רעגירונגען פון די מלוכות, וואָס זענען מיט-גלידער פון פעלקער-בונד און אויך די, וואָס זע-נען נישט קיין מיטגלידער, ביז צום סוף פון יאָהר מיטצוטיילען, צי זיי זענען גרייט אָנטיילצונעהמען אין אַ קאָנפערענץ, אין וועלכער אַלע אָנטיילנעה-מער זאָלען זיך פערפליכטען אין משך פון מעה-רערע יאָהרען נישט צו הע͏כערן זייערע צאָל-טאַ-ריפען. אין משך פון דעם דאָזיגען צאָל-פריידען זאָלען אָנגענומען ווערען געמיינזאַמע מיטלען, כדי צו פערלייכטערן די אינטערנאַציאָנאַלעווירטשאַפט-ליכע בעציהונגען. ביז איצט האָבען געגעבען זייער הסכמה צו דער קאָנפערענץ פאָלגענדע מלוכות: עסטרייך, בעלגיען, בולגאַריען, קובאַ, גרויסבריטאַ-ניען, דענעמאַרק, עסטלאַנד, גריכענלאַנד, אונגאַרן, לוקסעמבורג, נאָרוועגיע, האָלאַנד און רומעניען. אָפּגעזאָגט זיך צו בעטייליגען אין דער קאָנפערענץ האָבען: ניי-זעלאַנד, דרום-אַפריקע, אויסטראַליען און אנד. אויף דער יאַנואַר-סעסיע פון פעלקערבונד-ראַט וועט בעשלאָסען ווערען, ווען די קאָנפערענץ צונויפצורופען;

„אָזעט"-טוער פעראורטיילט אויף א יאהר טורמע פאר שווינדעל

מאסקווע, (יט"א) מ. כראפּקין, איינער פון טוער פון „אָזעט" אין כארקאָוו איז פעראורטיילט געווארען דורך דעם כארקאווער געריכט אויף א יאהר תפיסה אלס שולדיגער אין שווינדלען מיט די געלדער פון כארקאווער „אָזעט".

דער פעראורטיילטער פלעגט נעהמען געלד געלד פון דער „אָזעט"-לאטעריע און נישט ארויס-געבען קיין קבלה. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז אין דער קאסע פעהלען עטליכע הונ-דערט רובעל.

ריכטער — מיטגלידער פון א מערדער-באַנדע

ניו-יאָרק, 4 (ספּ. טעל.) אין ניו-יאָרק האָט די פּאָליציי ענטדעקט אַ אָרגאַניזירטע באַנ-דע פּראָפעסיאָנעלע מערדער. צו וועלכער עס האָ-בען אויך געהערט איינעגע ריכטער. אין דער לעצטער צייט האָט די באַנדע אַדורכגעפיהרט אַ רייהע אַטענטאַטען אויף קלובען אין טשיקאַגאָ און ניו-יאָרק.

נייער סאָוויעטישער באָטשאַפ-טער אין ווארשא

וואַרשאַ, 29 (טעלעפאָניש). ווי מיר דער-וויסען זיך, האָט זיך די סאָוויעטען-רעגירונג גע-וואָנדען דורך דער פערמיטלונג פון פּוילישען קאָנסולאַט אין מאָסקווע צו דער פּוילישער רעגי-רונג מיט דער ביטע וועגען אַ דיפּלאָמאַטישער בעשטעטיגונג פאַר דעם נייעם סאָוויעטישען באָט-שאַפטער אין וואַרשאַ. דער נייער באָטשאַפטער איז וולאַדימיר אַנטאָנאָוו-אָווסיעענקאָ, איינער פון די אָנגעזעהענסטע סאָוויעטישע דיפּלאָמאַטען.

די פּוילישע רעגירונג איז די ביטע נאָכגע-קומען.

געגען דער באיקאט-אגיטאציע אין ארץ-ישראל

בעשטראָפט מיט טורמע באיקאט-העצערס

ירושלים, 29 (י.ט.אַ. טעלעגראַפיש) אין ירושלים'ער געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָ-צעס געגען 2 אַראַבער, בעקאַנטע באיקאָט-אַגיטאַ-טאָרען, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אַז דעם 27 אָקטאָבער האָבען זיי אַרויסגערופען אומ-רוהען אויף אַלט שטאָט. פון די אומרוהען האָבען געליטען אַ גרויסען היזק דער יודישער סוחר אמי-אל.

דאָס געריכט האָט בעשטראָפט די בעשולדיג-טע מ,יט 9 חדשים טורמע אָדער צו בעצאָהלען דעם סוחר דעם היזק, וועלכען ער האָט געליטען.

דער סעקרעטאַר פון דער מוזולמענישער געזעלשאַפט „גאַזאַ" איז פערמשפּט געוואָרען אויף 3 חדשים טורמע, פאַר פערשפּרייטען באיקאָט-פּראָקלאַמאַציעס

דייטש-פראנצויזישע ווירט-שאפטליכע דערנעהנטערונג

בערלין, 29. (ספּ. טעל.)

פון פּאַריז טיילט מען מיט, אַז עס איז דאָרט פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון פאָרשטעהער פון דייטשע סוחרים, וואָס וואוינען שטענדיג אין פראַנקרייך. אויף דער פערזאַמלונג איז אַרומגע-רעדט געוואָרען די פראַגע, מכח גרינדען אין דער נאָהענטסטער צייט אַ דייטשע האַנדעלס-קאַמער אין פּאַריז.

26 מענשען פער'סמ'ט מיט גאז אין א טעאטער

ברעסלוי, 29 (ספּ. טעל.) בעת דער נעכ-טיגער פאָרשטעלונג אין אַרבייטער-טעאַטער זענען פּלוצים 26 פּערזאָן אין זאַל געפאַלען פער'חלש'ט. די פאָרשטעלונג איז איבערגעריסען געוואָרען. די אַרויסגערופענע דאָקטוירים האָבען פעסטגעשטעלט, אַז די 26 פּערזאָן האָבען זיך פער'סמ'ט מיט קויהלען-גאַז, וואָס האָט זיך געפונען אין זאַל. די פער'חלשטע, האָט מען אין אַ בעוואוסטלאָזען צו-שטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

צום טויט דורך הענגען

ווילנאַ, 29 (ספּ. טעל.) אין ווילעיקאַ איז בעטראַכט געוואָרען דער פּראָצעס פון יאַן דזיאַדון, וועלכער איז בעשולדיגט געוואָרען אין ערמאָר-דען אַכזריות'דיג זיינע עלטערן.

דזיאַדון איז פערמשפּט געוואָרען צום טויט דורך הענגען.

שיף-קאטאסטראָפעס

מיט פיל מענשליכע קרבנות

אַטען, 29. (ספּ. טעל.) אויפ'ן מאַרמאָר-ים האָבען זיך צוזאַמענגעשטויסען די גריכישע שיף „כריזיס" מיט'ן בולגאַרישען דאַמפער „וואַרנאַ". „כריזיס" איז אונטערגעגאַנגען צוזאַמען מיט דער מאַנשאַפט, וואָס איז בעשטאַנען פון 24 מאַן.

לאָנדאָן, 29. (ספּ. טעל.) ביי די ברעגעס פון ענגלאַנד איז אין די ערשטע טעג פון די חגאות אונטערגעגאַנגען די נאָרוועגישע שיף „אָסלאָן".

24 מאַטראָסען זענען דערטרונקען געוואָרען.

Z intencji zaślubin
p. IZAKA ZYNGIERA
z p. GENIĄ ROZENBERŻANKĄ
życzy wiele szczęścia i różowej przyszłości. 3467
H. Rozenfeld.

משתתפים אנו בצערו הגדול של
ידידנו מר מרדכי טגליכט
למות עליו
אבין נ"ע
בתוך אבלי ציון תתנחם!
נטע הברמן,
יחזקאל הורוביץ. 3459

אומזיסטע
חנוכה = פּרעמיע!
דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז לכבוד חנוכה גיב איך צו בחנם צו יעדער איינציגער בעשטעלונג
א קליינע זיידענע אבאזשורקע.
איך בעזיץ שטענדיג אויף לאַגער די נייעסטע אַבאַזשורען לויט די לעצטע אויסלענדישע מאָדעלען, ווי אויך שטעה= און טיש=לאַמפּען פון האָלץ. קומט און איבערציינגט אייך.
מיט אַכטונג
Artystyczna Pracownia Abażurów
„FENIUTA"
32 Cegielniana 32
(Sklep Zegarmistrzowski).

300 זל. בעלוינונג 300
נעכטען האָב איך פערלוירען אַ פּאָרטפעל מיט 108 זל. געלד, אַ וועקסעל אויף 89 זל! ווי אויך אַ טשעק אויף 600 דאָלאַר אויף ניו-יאָרק. דער טשעק ווערט ערקלערט פאַר אומגילטיג און האָט פאַר קיינעם קיין שום ווערט נישט, ווייל ר'איז נאָמענטליך אויסגעשטעלט.
דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען געגען דער אויביגער בעלוי-נונג אָפּצושיקען דעם טשעק און דאָקומענטען צו
מ. ראָזענפעלד און זוהן, פּאָמאָרסקא 72.

מזל-טוב
צו דער פערלאָבונג פון אונזערע פריינד
פרל. לובא אונגעוועלטער
מיט ה' מארקום האפמאן!
גראַטולירען הערצליך און ווינשען פיל גליק
רוזשא ראַבינאָוויטש
און פינקוס וויינטרויב.

די אויספארשונגס-קאמיסיע האפט, אז אלע טיילען פון דער א"י-בעפעלקערונג וועלען צוזאמענארבייטען אויף די יסודות פון דער צוקונפטיגער א"י-פאליטיק פון ענגלאנד

לאנדאן, 29. (ספ. טעל.) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט די אויספארשונגס-קאמיסיע, וועלכע האט אונטערזוכט די געשעהענישען אין ארץ ישראל פערענדיגט איהר ארבייט און אפגעפאהרען פון לאנד. די אויספארשונגס-קאמיסיע האט, ווי געמאלדען, פאר'ן אפפאהרען פערעפענטליכט אן אויפרוף צו דער בעפעלקערונג פון א"י. מיר ברענגען דא דעם טעקסט פון דעם אויפרוף:

„די עדות, וואס מיר האבען אויסגעהערט, שטאמען פון פיל בעפעלקערונגס-שיכטען און פון מייסטענטייל פון לאנד. אין אונזער ארבייט האבען מיר גענאסען פון דער פולער אונטערשטיצונג מצד אלע פארטייען. מיר האבען די איבערצייגונג, אז מיר נעהמען מיט אהיים נישט נאר א בעריכט וועגען די טראגישע געשעהענישען, וועלכע האבען אזוי פיל שאדען געבראכט דער געשיכטע פון דעם לאנד, נאר מאטעריאל, וואס וועט אויסערגעוועהנליך נוצליך זיין ביים פעסטשטעלען די סיבות פון די לעצטע געשעהענישען. מיר נעהמען אויך מיט אהיים ווערטפולע פארשלאגען פון יהודים און פערזאנען, וואס פערטרעטען ארגאניזאציעס, וועגען די שריט, וואס דארפען אנגענומען ווערען, כדי צו פערמיידען, אז אזעלכע אומרוהען זאלען זיך איבערחזרן. די אויפגאבע וועלכע די בריטישע רעגירונג האט אונז אנפערטרויט, איז א צווייפאכיגע. דעם ערשטען טייל, ד.ה. די אונטערזוכונג איבער'ן ארט, האבען מיר פערענדיגט. ביים ערלעדיגען דער מעהר שווערער אויפגאבע פון פעסטשטעלען די סיבות, וועלכע האבען געבראכט צו די אומרוהען און ביי דער אויסאר-

בייטונג פון עמפפעהלונגען פאר דער צוקונפט, וועט אונז ערמוטיגען דער געדאנק, אז אלע טיילען פון דער בעפעלקערונג וועלכע זענען געקומען אין בעטראכט ביי אונזער אויספארשונג, האט בערייטוויליג מיט אונז צוזאמענגעארבייט.

מיר ווילען זיך דערמאנען אונזער אויפגאבע אין פולען צוטרוי, אז די ראויגע טיילען פון דער בעפעלקערונג וועלען פונקט אזוי גרייט זיין מיט אונז צוזאמענארבייטען ביי דער פיהרונג פון צוקונפטיגער פאליטיק פון לאנד אויפ'ן יסוד, אויף וועלכען די בריטישע רעגירונג וועט זיך ענטשליסען נאכדעם ווען זי בעטראכטען אונזערע עמפפעהלונגען".

רעפרעסיעס געגען קאמוניסטען אין ארץ-ישראל

ירושלים, (יט"א). ברוך קערצמאן פון יפו וועלכער איז איצט צוריקגעקומען קיין ארץ-ישראל פון סאוויעט-רוסלאנד, און וועמען די פאליציי איז חושד, אז ער האט דארט געגרינדעט דעם אינסטיטוט פאר פראפאגאנדע אויפ'ן מזרח, איז ארייגעזעצט געווארען אין תפיסה אין עכו, נאכדעם ווי קערצמאן האט זיך ענטזאגט ארייגצוטראגען א רעפאויט פון הונדערט פונט אלס גאראנטיע, אז ער וועט זיך נישט פערנעהמען מיט קאמוניסטישער טעטיגקייט.

אנ'ענגליכען רעפאויט פון הונדערט פונט אלס גאראנטיע פארערט אויך די מאכט פון יונה וויגאוויץ פון יפו. וועלכער איז ארויסגעשטעלט געווארען אלס קאמוניסטישער קאנדידאט בעת די לעצטע שטאט-ראט-וואהלען אין תל-אביב.

געגרינדעט א רבנים-ראט אין ליטע

קאוונע, (יט"א). דער אל-ליטווישער רבנים-צוזאמענפאהר, וואס האט שוין פערענדיגט זיינע בעראטונגען, האט נאך לאנגע און הייסע דעבאטען אנגענומען דעם פראיעקט וועגען דער גרינדונג פון א רבנים-ראט אין ליטע. דער פראיעקט וואס איז פארגעלעגט געווארען דורך דער רעגירונג איז בעדייטענד פערשמעלערט געווארען און די קאמפעטענץ פון ראט איז בעגרענעצט געווארען.

אויסצושליסען א רב האט רעכט נאר דער אל-ליטווישער רבנים-קאנגרעס, וועלכער קומט פאר אלע צוויי יאהר. די נייע רבנים-הויפט-אינסטיטוציע וועט זיך רופען „רבנים-בעראטונג".

פאר בעטען שטיצען פאר'ן רב וועלען 12 יודישע ארבייטער אויסגעשלאסען ווערען פון זייערע פראפעסיאנעלע פעראיינען

מאסקווע (י.ט.א.) צוועלף יודישע ארבייטער אין מינסק, וואס האבען געבעטען שטיצע פאר דעם מינסקער רב, הרב אשר ברוך קערשטיין, וועלען איצט אויסגעשלאסען ווערען פון זייערע פראפעסיאנעלע פעראיינען.

די 12 ארבייטער האבען אונטערגעשריבען א ביטע פון ה"ב און בעשטעטיגט, אז דער רב לעבט אין דחקות.

די מינסקער יודישע קאמוניסטישע צייטונג „אקטיאבער" רופט דערפאר אן די יודישע ארבייטער „רבנישע אונטערלעקער" און פערעפענטליכט זייערע נעמען, כדי זיי זאלען אויסגעשלאסען ווערען פון די ארבייטער-פעראיינען.

פאר מל זיין א יודיש קינד
2 יודישע דאקטוירים פערארטיילט צו 3 חדשים תפיסה

מאסקווע, (י.ט.א.) צוויי אנגעזעהענע יודישע דאקטוירים פון פעטרא-זאוואדסק זענען פערארטיילט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה יעדער, דערפאר, ווייל זיי האבען מל געווען א יודיש קינד אין דעם פעטראזאוואדסקער שטאטישען שפיטאל.

דער בעשולדיגונגס-אקט האט פארגעווארפען ביידע דאקטוירים, י. איסערזאהן און דוד באראנאוו, אז זיי האבען דורכגעפיהרט „דעם ווילדען באַבארישען מנהג פון מילה" אין א סאוויעטישען שפיטאל און האבען דערפאר עובר געווען אויף דעם דעקרעט פון דער סאוויעטישער רעגירונג וועגען אפטיילען די רעליגיע פון דער מלוכה.

אלס בעשולדיגער אויפ'ן פראצעס איז ספעציעל ארויסגערופען געווארען פון לענינגראד דער מיטגליד פון אפיקורסים פערבאנד, ראפאלאוויטש. די אנגעקלאגטע האבען קיין פערטיידיגער נישט פערלאנגט און האבען ערקלערט, אז זיי וועלען זיך אליין פערטיידיגען.

אראבישע פראטעסטען
געגען נאוואמייסקי'ס קאנצעסיע

ירושלים (י. ט. א. טעלעגראפיש). די אראבישע עקזעקוטיווע פערשטארקט זעהר די קאמפאניע געגען דעם איגוש. נאוואמייסקי, וועלכער האט בעקומען די קאנצעסיע צו עקספלואטירען דעם ים-המלח.

די אראבישע פרעסע פערעפענטליכט שארפע ארטיקלען. די אראבישע עקזעקוטיווע ווי אויך די אראבער פון אמאן (הויפט-שטאט פון עבר הירדן) האבען ארויסגעשיקט א פראטעסט צו דער לאנדאנער רעגירונג.

באהן-קאטאסטראפע אין א טונעל

ווין, 29 (ספ. טעל.) אויף דער באהן-ליניע ברענער אין די אלפען-בערג אין טונעל פון איזעל איז אראפ פון די שינעס א משא-צוג. 8 וואגאנען מיט סחורות זענען אינגאנצען צושמעטערט געווארען און פערשטעלט דעם וועג. די קאמוניקאציע איז אויף א צייט איבערגעריסען געווארען. איינער פון די באהן-בעאמטע איז שווער פערוואונדעט געווארען. דער היזק איז זעהר גרויס.

17 דער'הרג'עטע אין גאסען-קאטאסטראפעס

לאנדאן, 29 (ספ. טעל.) אין משך פון די לעצטע חגאות זענען אין לאנדאן פון גאסען-קאטאסטראפעס דער'הרג'עט געווארען 17 פערזאן.

200 יאהר חברה קדישא אין מיטוי
אן אינטערעסאנט בלעטעל יודישע געשיכטע

די טעג איז געווארען צוויי הונדערט יאהר זינט עס האט זיך געגרינדעט די מיטוישע חברה-קדישא, דאס איז די עלטסטע יודישע חברה נישט נאר אויף דער טעריטאריע פון דער איצטיגער לעטלאנד, נאר אויף דער טעריטאריע פון דעם אמאליגען רוסלאנד.

יודען אין קורלאנד האבען געלעבט נאך מיט א צייט פריהער איידער עס איז געגרינדעט געווארען די מיטוישע חברה-קדישא. די ערשטע יודען אין קורלאנד האבען זיך בעוויזען שוין אין אנהויב פון 16-טען יאהרהונדערט. ד.ה. מיט 200 יאהר פאר'ן גרינדען די חברה. עס איז בעקאנט, אז יודען האבען געהאט אין א ריי שטעט און שטעטלעך בתי-מדרשים. די גרעסטע יודישע קהלה איז געווען אין פילטן, וואו יודען האבען געהאט פולשטענדיגע בירגערליכע גלייכבערעכטיגונג, און ווי דער היסטאריקער געסען האט בעוויזען, האבען זיי אפילו געהאט אומבעוועגליכע אייגענטימער.

נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס איינצעלנע יודען האבען פון צייט-צו-צייט פערנומען אנ'אנגעזעהענע ארט און געוועלשאפטליכען לעבען און האבען געהאט א געוויסע השפעה, האבען זיך אבער אויף די באלטישע יודען כסדר געשאטען פערשידענע רעפרעסיעס, גראהונגען א.א.וו. די ראזיגע רעפרעסיעס האבען זיך בעזונדערס פערשטארקט אין די ערשטע צעהנדליגער יאהרען פון אכצעהנטען יאהרהונדערט, ד.ה. גראד דאן, ווען מען האט די יודען ארויסגעגעבען די ערשטע אפיציעלע ערלויבעניש איינצוארדנען אנ'אייגענעם בית-עלמין. אזוי האט הערצאג פערדינאנד אין יאהר 1714 ארויסגעגעבען א בעפעהל, אויפ'ן סמך פון וועלכע אלע יודען האבען אין משך פון 6 וואכען צייט געמוזט פערלאזען דעם קורלענדישען הערצאגטום. דער בעפעהל איז אבער נישט דורכגעפיהרט געווארען אין לעבען. אויף דעם בעווייזט דער פאקט, דאס שוין אין יאהר 1717 האט דער פוילישער סיים ארויסגעגעבען א געזעץ, לויט וועלכען יודען וועט אונטער פערשידענע שטראף-דראהונגען פערווערט צו לעבען אין הערצאגטום, וועלכע האט זיך דעמאלט געפונען אונטער דער פוילישער ממשלה. אויך דער בעשלוס פון פוילישען סיים איז נישט דורכגעפיהרט געווארען אין לעבען. און דעם 27-טען דעצעמבער 1724 האט דער פוילישער סיים ווידער ארויסגעטראגען א בעשלוס, אז יודען, וואס האבען נישט בעצאהלט א ספעציעלען שטייער טארען נישט לעבען אין די גרעניצען פון קורלענדישען הערצאגטום. אויב מען בעקענט זיך גענויער מיט'ן טעקסט פון די אלע בעפעהלען, ווערט עס קלאהר, אז די פראגע וועגען יוא'ינרעכט פאר יודען אין קורלאנד איז געווען נישט א פרינציפיעלע נאר האט געטראגען א מאטעריעלען כאראקטער.

אין יאהר 1729 איז פערעפענטליכט געווארען א נייער בעפעהל, וועלכער בעשטראפט אלע ארעל-

ליט. וועלכע געהמען צו צו זיך יודען, מיט א געלד שטראף ביז טויזענד ראלאר, נישט קוקענדיג אבער אויף די אלע רעפרעסיעס האט זיך אין דעמזעלביגען יאהר איינגעגעבען צו בעקומען א דערלויבעניש פאר דער חברה קדישא. די ערשטע „באים-וואהלען" זענען פארגעקומען ט"ו כסלו פון יאהר ת"ץ. די דערלויבעניש פון דער חברה-קדישא האט ארויסגעגעבען דערזעלבער הערצאג, וועלכער האט פריהער פעראררענט צו פערטרייבען די יודען פון קורלאנד.

אין יאהר 1825 האט די בעוואוסטע כלל-טוער די ברידער בארקום זיך איינגעגעבען צו בעקומען א גרונד-שטיק פאר א נייעם בית-עולם וועלכער איז איינגעטיילט געווארען נעבען דעם אלטען. דער קאנטראקט איז דעמאלט אונטערגעשריבען געווארען פון וויצע-גובערנאטאר. איינער פון די ברידער בארקום, קלמן האט אויך אויסגעבויט די ערשטע שוהל אין מיטוי, וועלכע הייסט איצט פרידריכס סינאגאגע.

אין יאהר 1926 האט די מיטוישע שטאט-פערוואלטונג א לאנג דער השתדלות פון די גבאים פון דער חברה קדישא גרשון בירשבערג און רו-

דארף הירשפעלד, געגעבען דער יודישער קהלה א נייעם גרונדשטיק אויף צו פערברייטערען דעם בית-עלמין.

אויפ'ן מיטווישען בית-עלמין זענען מקבר געווארען זעהר א סך גרויסע מענשען, גאונים, רבנים און געלערנטע, ווי דער גאון ר' שמואל אלחנן טעאמין, וועלכער איז געווען אויך רב אין מיטוי, עס זענען פערהאן אויך א גאנצע ריי היסטאריש-אינטערעסאנטע מצבות. צונעמענס אויפשריפט מען קאן אבער מעהר נישט דורכלייענען. די חברה-קדישא האט לעצטענס געלאזט ווידער אויפשטעלען אייניגע מצבות די מיטוישע יודישע קהלה איז אבער נישט ביכולת צו פעררריכטען אלע מצבות. און דערפאה וואלט געווען א יושר, אז אלע אויסווערטיגע יודען וועמעס קרובים עס זענען מקבר געווארען אויפ'ן מיטווישען בית-עלמין זאלען זיך פעראינטערעסירען מיט'ן אויפשטעלען די מצבות און געבען דערויף די נעהעריגע נרבות.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נאוואטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

אומאפרופליך לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג

פון אונזערע געסט און אמעריקאנער קינסטלערין

בערטא זאסלאווסקא שלמה הערשקאוויטש און לעאן געטליבערמאן

היינט, מאנטאג, דעם 30-טען, 9 א זייגער אין אוונט

לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונג

פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50

די זעהר אויסגענומענע פיעסע — די זעהר אויסגענומענע פיעסע

קינדער פערגעסט אייך נישט

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון קאלמאנאוויטש.

הויפט-ראלען: „יעטי" — זאסלאווסקא; „ניטין" — געטליבערמאן; „חיים יענקל" — הערשקאוויטש

צום שלוס: א גרויסער קאנצערט מיט'ן אנטייל פון ארטיסטן-אנסאמבל

אויך וועט שלמה הערשקאוויטש מיט'ן כאר טיילען חנוכה-לא-טע-קעס

ס'נעמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכראווסקא, נערה, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, גוטמאן, האמבורגער, מאכראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.

אדמיניסטראטאר: ס. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

קינא-טעאטער פריגא פראנציסקאנסקא 31

די לעצטע טעג פון גרויסע פילם-עפאפעי

יונגפרוי פון ארלעאן (JOANNA D'Arc)

מעכטיגע פילם-עפאפעי. רעזשי: MARCO de GASTYNE

אין דער הויפט-ראלע Simone Genevois || פערשטארקטער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' א. ריכטער.

לאָדז. 30 דעצעמבער 1929

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאדז. 30 דעצעמבער 1929

די לינקע אפּאָזיציע א פּערטע פּאַרטיי אין ענגלאַנד

ס׳וועט אַוודאי זיכער אַריין אין דער געשיכטע, פונ׳ם ענגלישען סאָציאַליזם די ערשטע דעצעמבער־וואָך פון הײַיאָהר, ווען עס איז קלאָר געוואָרען, אַז די לינקע גרופּע פון דער פּאַרלאַמענטאַרישער אַרבייטס־פּאַרטיי, בעשטעהט נישט פון אַ 5–6 עקסטרעמיסטען, נאָר פון כמעט פערציג מאַן.

מחמת דעם איז די לאַגע פון מאַקדאָנאַלד׳ן איצט געוואָרען אַזוי קריטיש ווי ס׳איז נאָך נישט לעת ע״ה געווען זינט ער האָט צוזאַמענגעשטעלט דאָס מיניסטעריום. די פּערזאָנען פון לינקען פליגעל פאָדערען, אַז ס׳זאָלען דווקא אויסגעפיהרט ווערען אַלע הבטחות, וואָס זענען געגעבען געוואָרען די אַרבייטער בעת די וואַהלען. די ראַזיגע פאַרערונג שטעלט מאַקדאָנאַלד׳ן אין אַן אוממעגליכער לאַגע, ווייל ביים אָפּזאָגען זיך צו דערפיהלען זייער פאָדערונג וועלען די לינקע אַרויס פון דער פראַקציע און בזה האופן אויפרייסען די פּאַרטיי, און פון דער צווייטער זייט — ביים ערנסטען אַדורכפיהרען דעם סאָציאַליסטישען פּראָגראַם וועט די רעגירונג בלי ספק געשטירצט ווערען דורך די פעראייניגטע בירגערליכע פּאַרטייען.

דעריבער וואַרט זיך איצט מאַקדאָנאַלד וועגען געבען זיך אַן עצה מיט דער לינקער אָפּאָזיציע, נאַטירליך וואָלט געווען אנצונעהמען לגבי איהר „דיספּלינאַרע מיטלען“ לויט דער אַלט־ענגלישער טראַדיציע — ד.ה. דורכ׳ן ווערען די אויפמערקזאַמקייט פון די וועהלער, אַז די אויסדערוועהלטע זייערע ברעכען די דיסציפּלין. אָט דעם ראַזיגען מיטעל האָט שוין מאַקדאָנאַלד אַנגעווענדעט געגען דעם פּערעקשנסטען פּאַרטיי־מיטגליד, קירקוואָוד, אָבער דער רעזולטאַט איז געווען, אַ גאַנץ אומגעריכטער: דער פּראָפּעסיאָנעלער פערבאַנד האָט אַרויסגעזאָגט זיין פאָלשטענדיגע סאָלידאַרישקייט מיט דער פּאָזיציע, וואָס קירקוואָוד האָט פערנומען. און בכלל האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען, אַז אויך די איבעריגע אָפּאָזיציאָנערען, קרוב פערציג פּערזאָן, ווערען אונטערגעשטיצט דורך זייערע וועהלער, וואָס האַלטען זיי ממש פאַר העלדען. פון אַלע עקען ענגלאַנד בעקומען זיי טויזענדער בריף, וועלכע גיבען גערעכט זייער שטעלונג און ווייזען אָן, אַז „די אַרבייטער־רעגירונג האָט פעראַטען דעם אַרבייטער־צוטרוי“.

מיט איין וואָרט: מאַקדאָנאַלד האָט דערזעהן, אַז אויך אַ „דיסציפּלינאַרען“ אופן וועט ער גאָר נישט אויספיהרען, און אַז עס בלייבט איהם נאָר אויסען צו האַנדלען מיט׳ן וועג פון פּשרות, וואָס בעשטעהט דערין, אַז די אָפּאָזיציע־לייט זאָלען געגעבען ווערען געוויסע הנחות.

ביים בעהאַנדלען דעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען אַסעקורירען אַרבייטסלאָזע האָט די רעגירונג קאַפּיטולירט פאַר די פאָדערונגען פון די עקסט־לינקע. דאָס איז, זעלבסטפערשטענדליך, געווען דער פּועל־יוצא פון דער ערשטער כוחות־פּערמעסטונג. בכלל אָבער בעפרידיגט זיך נישט די אָפּאָזיציע מיט׳ן סיסטעם פון טיילווייזע הנחות „אויף ראַטעס“. זיי זאָגען אַזוי זיכער אין זיך, אַז זיי זאָגען אָפען אַרויס די כוונה פון אַריבערטראָגען דעם קאַמף געגען דער „אומטעטיגקייט“ פון דער אַרבייטער־רעגירונג אין די מאַסען פון די וועהלער.

פון די לאַגע פאַקטען ווערט קלאָהר, אַז די מאַסען פון דער אַרבייטערפּאַרטיי וועלען זיך געוויס ענטוויקלען אויף לינקס. די פראַגע איז נאָר, ווי ווייט וועלען דערגרייכען די פאָדערונגען פון די אָפּאָזיציאָנערען.

דערביי שאַפט זיך די סכנה, אַז די איצטיגע רייבונגען זאָלען ברענגען צו אַן אָפּשפּאַלטונג אין דער פּאַרטיי, און צום בילדען פון אַ פערטער פּאַרלאַמענטאַרישער זעלבסטשטענדיגער אַרבייטער־פּאַרטיי. דאָס וואָלט אָבער געהייסען — דער סוף פון דעם אַרבייטער־רעגירען אין ענגלאַנד...

מאַקדאָנאַלד פערשטעהט עס אויסגעצייכנעט, און דעריבער וועט ער זיכער אויסנוצען זיין גאַנצען אויטאָריטעט און טאַלאַנט פון אַ פיהרער, כדי אויסצומיידען אַזאַ קאַטאַסטראָפאַלען רעזולטאַט פאַר זיין פּאַרטיי.

ג. פ.

——=]o[=——

וויכטיגע וויסענשאַפטליכע עקספּעדיציע

פון אַ פּראָפעסאָר פון העברעאישען אוניווערזיטעט

ירושלים, (יט״א) דער סעקרעטאַר פון דער קעניגליכער וויסענשאַפטליכער אַקאַדעמיע האָט זיך געווענדעט מיט אַ ביטע צום העברעאישען אוניווערזיטעט פון ירושלים צו ערטיילען אורלויב אויף 12 חדשים דעם בעקאַנטען נאַטור־פאָרשער און פּראָפעסאָר פון אוניווערזיטעט דר. אָדלער, כדי צו ערמעגליכען איהם דורכצופיהרען אין אויפטראָג פון דער קעניגליכער אַקאַדעמיע נאַטור־וויסענשאַפטליכע פאָרשונגען אויף קאַלאַ־אַזאַר.

דער קאַמף אין די רייהען פון די יודישע קאָמוניסטען

צוליב דער צונויפגיסונג פון יודישע לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלעקטיוועז מיט נישט־יודישע

מאָסקווע. (יט״א). די פראַגע וועגען צונויפגיסען יודישע קאָלעקטיווע לאַנד־ווירטשאַפטען מיט נישט־יודישע איז איצט דער וויכטיגסטער פונקט פון די פערהאַנדלונגען, וואָס קומען פאַר אויף דער בעראַטונג פון דער „יעווסעקציע“ אין ווייסרוסלאַנד.

די בעראַטונג, וואָס דויערט שוין עטליכע טעג און אין וועלכער עס בעטייליגען זיך פערטרעטער פון אַלע יודישע קאָמוניסטישע סעקציעס אין ווייסרוסלאַנד קען זיך נישט אייניגען אין דער ראַזיגער פראַגע. אַ טייל פון די יודישע קאָמוניסטען איז אויס געשפּראָכען געגען אַזאַ צונויפגיסונג און ווייזען אָן, אַז אין פיל ערטער אין ווייסרוסלאַנד וועלען די יודישע קאָלאָניסטען פערלאָזען זייערע ווירטשאַפטען, אויב מען וועט זיי צווינגען צו פעראייניגען זיך מיט נישט־יודען.

אַ צווייטע פראַגע מיט וועלכער די בעראַטונג פון דער ווייסרוסישער „יעווסעקציע“ איז שטאַרק בעשעפטיגט איז נוגע דאָס נישט צולאָזען מעהר אין די לאַנדווירטשאַפטען, די אַזוי־גערופענע „לישענצעס“ (איבעריגע, העקלאַסירטע עלעמענטען) וואָס האָבען נישט קיין וואַהל־רעכט אין די סאָוויעטען צוליב דעם, וואָס אַמאָל זענען זיי געוועזען הענדלער, אַ בעשלוס אין דער ריכטונג וועט זיכער אַנגענומען ווערען, ווייל קיינער זאָגט זיך נעגען דעם נישט אַרויס.

די פראַגע וועגען אויסשליסען פון די האַנד־ווערקער־אַרטעלען אַזעלכע יודישע בעל־מלאכות, וואָס אַמאָל זענען זיי געוועזען הענדלער, איז אויך איינע פון די צענטראַלע פראַגען אויף דער בעראַטונג פון דער ווייסרוסישער „יעווסעקציע“. די אַנהענגער פון דער ראַזיגער אויסשליסונג בעהויפּטען, אַז פיל האַנדווערקער־אַרטעלען זענען „פּערמיסטעט“ געוואָרען מיט אַזעלכע נישט־ערוואַנטע עלעמענטען און דערפאַר דאַרף מען אין די אַרטעלען מאַכען אַ פונדאַמענטאַלע „רייניגונג“.

אויף דער בעראַטונג זענען איבערגעגעבען געוואָרען פאַקטען וועגען אַ צאָהל יודישע קאָלאָניסטען אין ווייסרוסלאַנד, וואָס זענען שוין איצט „אויסגערייניגט“ געוואָרען פון די קאָלעקטיווע לאַנדווירטשאַפטען. אין דער קאָלאָניע „זאַכאַר“ טוראָווער קרייז, האָט מען אַרויסגעוואָרפען פון דעם קאָלעקטיוו אַלע יודישע קאָלאָניסטען, וואָס האָבען זיך אַמאָל בעשעפטיגט מיט האַנדעל.

געפונען זאַכען, וואָס זענען צוגערויבט געוואָרען בעת דער שחיטה אין חברון

ירושלים, (יט״א) בעת אַ רעוויזיע וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען אין דער וואוינונג פון אַראַבישען שאַפער אַבּו־אַל־האַדי איז געפונען געוואָרען אַ גאָלדענער זייגער און פיל אַנדערע חפצים וואָס האָבען געהערט צו הרב קאַסטעל, וועלכער איז דערהרגעט געוואָרען בעת דער חברונער שחיטה.

אַבו־על־האַדי איז שוין מיט אַ געוויסער צייט צוריק צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר׳ן אַנטייל אין מאָרד פון הרב קאַסטעל. דאָס געריכט האָט איהם אָבער בעפרייט. איצט איז ער ווידער אַרעסטירט געוואָרען.

פּראָצעס פאַר וועלען דער־הרג׳ענען אַ יודישען סוחר

ירושלים (י. ט. א. טעלעגראַפיש). דער אויספאָרשונגס־ריכטער פון חברון האָט צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט צוויי חברונ׳ער אַראַבער, וועלכע האָבען געוואָלט בעת די אומרוהען דער־הרג׳ענען דעם יוד אהרן לעווין.

אַ שרעקליכע טראַגעדיע אין לעמבערג

יודישער יונגערמאַן דערשטעכט זיין כלה 4 טאָג פאַר דער חתונה

לעמבערג. דאָס לעמבערגער יודישע פּערטעל איז אויפגעטרייסעלט געוואָרען מיט אַ שרעקליכער יודישער פאַמיליען־טראַגעדיע. אַ חתן איז אַריינגעקומען צו זיין כלה, האָט אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער, איהר דערלאַנגט דריי מעסער שטעך און זי שווער פערוואונדעט.

די מעשה דערפון איז אַזוי:

אין לעמבערג וואוינט זייט אַ רייהע יאָהרען די אָרימע הענדלער־משפחה ליבערמאַן. איין זוהן פון פּנחס ליבערמאַן — אַזוי הייסט דער ראש פון דער משפחה — הייסט חיים. ער איז איצט אַלט 29–30 יאָהר. חיים ליבערמאַן איז אַ זעצער.

חיים ליבערמאַן האָט מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק זיך בעקענט מיט פּערל. פרידזיאַ פלעכנער אויס וויסקאָוו נאָווי. באַלד איז דאָס פּאָרעל זיך געגעגנזייטיג געפעלען געוואָרען און זיי האָבען פערפיהרט אַ ליבע.

ליבערמאַן האָט שטאַרק ליב בעקומען דאָס מיידעל, בפרט זי האָט אויך געהאַט אַ היבשען נדן, איז געווען פלייסיג און אַרבייטזאַם. דערום האָט ער בעשלאָסען מיט איהר חתונה צו האָבען.

ס׳האָט נישט לאַנג געדויערט און ליבערמאַן איז אַ חתן געוואָרען פאַר׳ן פרייליין פלעכנער.

ער האָט נישט פערדינט אַזוי פיל, אַז ער זאָל קענען מפרנס זיין אַ ווייב. אָבער היות ווי זיין כלה האָט געהאַט אַ ביסעל נדן און אַליין האָט זי אויך געקענט פערדינען, האָט ער געהאָפט אַז פּרנסה וועט מען קענען אַרויסברענגען.

אַזוי זענען פערפלאָסען עטליכע יאָהר און דאָס פּאָרל האָט נישט חתונה געהאַט. די סבה דערפון איז געווען פאָלגענדע:

דער חתן האָט זיך נעמליך, איינגערעדט, אַז ער ליידט פון אַ שווערער קראַנקהייט. עס האָבען נישט געהאָלפען אַלע טרייסט־רייד, דאָס ער רעדט זיך איין בלויז און אַז דאָס קען איהם דערפיהרען צו שגעון, ער האָט זיך געהאַלטען ביי זיינעם. ער האָט גע׳טענה׳ט, דאָס ער האָט אַ קרעבס און ער וועט נישט לאַנג לעבען.

עס איז אַזוי ווייט געקומען, אַז ער איז אַלע־מאָל אַלץ מעהר פערפאַלען אין אַ מרה שחורה, וואָס האָט ביי איהם אַוועקגערויבט דעם חשק צו אַרבייט און לעצטענס האָט ער אַפילו אויפגעהערט צו אַרבייטען און פערדינען.

ווי ס׳זעהט אויס, האָט דאָס אַרומגעהן ליידיג איהם אַ ביסעל בערוהיגט. דאָס אָפּרוהען זיך פון דער אַרבייט האָט גינסטיג בעווירקט אויף געזונד־צושטאַנד און פּאַמעליך האָט ער זיך אַנגעהויבען בעסער צו פיהלען.

אין משך פון דער גאַנצער צייט, אין וועלכער ער האָט נישט געאַרבייט, האָט איהם זיין כלה אונטערשטיצט. איהרע עלטערן האָבען קיין בעזונדערס גוטע געשעפטען נישט געמאַכט און איהר נדן איז צו ביסלעך אויפגעצעהרט געוואָרען.

עס איז זיך שווער פאָרצושטעלען, וואָס דאָס מיידעל האָט צוליב דעם געליטען, אָבער זי האָט

(אַ בריף פון לעמבערג)

איהר צער פאַר׳ן חתן איהרען, וועלכען זי האָט שטאַרק ליב געהאַט, נישט אַרויסגעוויזען. אדרבא זי פלעגט איהם און זיך נאָך טרייסטען מיט׳ן בטחון אַז אויב ער וועט ווערען געזונד און אָנהויבען אַרבייטען, וועט אַלץ זיין וואויל און פיין. זי פערדינט אויך אַזוי, אַז פּרנסה וועט נישט פעהלען.

אינצווישען האָט זיך זיין געזונד־צושטאַנד אַזוי געבעסערט, אַז מען האָט אָנגעהויבען רעדען וועגען דער חתונה.

ער, דער חתן, וואָס האָט זיך איצט שוין גוט געפיהלט, האָט וואָס שנעלער געוואָלט חתונה האָבען. נאָר איצט האָבען זיי אַפילו נישט געהאַט קיין געלד אויף דער חתונה, וואוינונג און איינריכטונג.

דער פעראיין „הכנסת כלה“ האָט זיך פּער־אינטערעסירט מיט דעם ענין, האָט אויפגעבראַכט אַ געוויסע סומע געלד, מען האָט געדונגען אַ וואוינונג, זי איינגעריכטעט און מען האָט גענומען צוגרייטען די חתונה.

מען האָט געדונגען אַ זאַל אויף דער חתונה. מען האָט בעשטימט דעם חתונה־טערמין אויף קומענדיגען מוצאי שבת, מען האָט פונאַנדערגעשיקט איינלאַדונג־בילעטען.

מען האָט שוין אָנגעהויבען באַקען לעקעך און טאָרטען. צוליב די צופעלענדיגע חגאות האָט מען דינסטאָג נאָכמיטאָג בעדאַרפט קויפען פלייש אויף דער חתונה, ווייל מען האָט מורא געהאַט, אַז פרייטאָג וועט שוין זיין צו שפּעט אָנצוגרייטען דאָס פלייש אויף דער חתונה.

דינסטאָג מיטאָג־צייט איז די מוטער פון דער כלה, פרוי פייגע פלעכנער, אַ פערצאַפּעלטע אַרויס־געקומען אין פעראיין „הכנסת כלה“ מיט אַ ביטער געוויין:

— איהר דאַרפט נישט — האָט זי געיאָמערט — אָנגרייטען קיין פלייש אויף דער חתונה, ווייל ס׳איז געשעהען אַן אומגליק, אַ גרויס אומגליק, אַזוי, אַז מען האָט אויף אַן אומבעשטימטער צייט געמוזט אָפּלעגען די חתונה.

— נעכטען — האָט פרוי פלעכנער דערצעהלט — איז צו מיר אין שטוב אַריינגעקומען חיים, מיין טאָכטערס חתן. די אויגען האָבען ביי איהם אַזוי מאָדנע געפונקעלט. ער איז געווען רויט ווי פייער. דאָס גאַנצע בלוט איז איהם געלעגען אין פּנים. דער קאָפּ איז ביי איהם געווען צושויבערט.

מיר האָבען זיך אַזש פאַר איהם דערשראָקען. אויף אונזערע פראַגען: „וואָס ס׳איז געשעהען“? האָט ער קיין קלאָרע תשובות נישט געגעבען. רק ער האָט געשטאַמעלט אומפערשטענדליכע ווערטער.

אָבער פּלוצלינג האָט ער אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער און אויסגעשריגען:

— פרידזיאַ, איך מוז דיך דער־הרג׳ענען.

דאַן האָט ער זיך געוואָרפען אויף מיין טאָכטער, האָט איהר דערלאַנגט דריי מעסער־שטעך און האָט זי שווער פערוואונדעט.

מען האָט באַלד דערקאַנט, אַז ער האָט בעקומען אַ שגעון־אַנפאַל.

די דאָקטוירים האָבען ערקלערט, אַז די מרה שחורה האָט זיך ביי איהם ווידער בענייט אַ סך שטאַרקער ווי פריהער און דעריבער האָט ער בעקומען דעם שגעון־אַנפאַל.

די כלה איז שווער פערוואונדעט און מען האָט זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. די חתונה איז אָפּגעלעגט געוואָרען.

וועגען דער שרעקליכער טאַט דערצעהלט אַ ברודער פון חיים ליבערמאַן:

„אין דער נאַכט פון מאָנטאָג אויף דינסטאָג האָט מיין ברודער בעקומען אַ שטאַרקען נערווען־אַטאַק. ער האָט געהאַט אַ ביטערע נאַכט. נישט איינגעלעגען רוהיג אויפ׳ן געלעגער“.

„דינסטאָג אין דער פריה האָט ער זיך עטוואָס בערוהיגט און איז געגאַנגען צו דער כלה. דאָרט האָט איהם די מרה שחורה ווידער אַרומגעכאַפּט. אָבער באַלד האָט ער זיך בערוהיגט“.

„זיין כלה האָט געוואָלט שוין געהן אין איהר קראָם אַריין. מיין ברודער האָט געוואָלט מיטגעהן. זיין כלה האָט איהם אָבער מורא געהאַט מיטצונעהמען, ווייל ער האָט זיך נאָך נישט אינגאַנצען גוט געפיהלט, האָט זי איהם געבעטען, ער זאָל פערבלייבען ביי איהר אין דער וואוינונג.

„ער האָט אָבער נישט געוואָלט. דערביי האָט ער זיך אַזוי שטאַרק אויפגערעגט, אַז ער האָט בעקומען אַ שגעון־אַנפאַל. דער אומגליקליכער האָט אַרויסגעכאַפּט פון בוזים אַ גרויס און לאַנג מעסער און האָט זיך געוואָלט דערשטעכען.

„זיין כלה האָט איהם געפּרובט צוריקצוהאַלטען, ער זאָל נישט אויספיהרען דעם זעלבסטמאָרד. זי האָט צווישען דער האַנד, אין וועלכער ער האָט געהאַלטען דאָס מעסער, גרייט אויסצופיהרען זעלבסטמאָרד אין זיין ברוסט בליץ־שנעל אַריינגעשטעקט איהר קאָפּ. עס איז אָבער שוין געווען צו שפּעט. איהר חתן האָט שוין געהאַט געמאַכט די בעוועגונג זיך צו דערשטעכען און ער האָט שטאַט זיך מיט׳ן מעסער דערלאַנגט אַ שטאָך דער כלה אין קאָפּ“.

„אין אַ טייך בלוט איז זי בעוואוסטלאָז אַני־דערגעפאַלען אויף דער ערד. ליבערמאַן האָט זיך באַלד אַרומגעזעהען, וואָס ער האָט געטון, ער האָט תיכף אָנגעהויבען דערמונטערן זיין כלה און מיט אַ יללה אויסגעשריגען:

— גאָט אין הימעל! וואָס האָב איך געטון!

פרל. פלעכנער איז באַלד אָפּגעמונטערט געוואָרען. מען האָט איהר פערבאַנדאַזשירט איהר וואונד און איבערגעלאָזט אונטער הימישער השגחה.

דער חתונה־טערמין איז, ווי מיר האָבען שוין געמעלדעט, אָפּגעלעגט געוואָרען אויף אַן אומבעשטימטען טערמין.

ניי'ער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

ניי'ער פאָלקסבלאַט

קוילען אָדער פּראָדוקטען?

די קוילען-אַקציע אויף דער טאָג-אָרדנונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג

(—) נעכטען 12 א זייגער ביינאַכט, איז אונטער'ן פאָרזיץ פון פּרעזעס ל. מינצבערג פאָרגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

נאָכ'ן אויסהערען א רייה קאָמוניקאַטען זענען דעלעגירט געוואָרען די ה"ה: ארוו. פייצמאַן אויף דער פייערונג פון צוזאַמענפאָהר פון שניידער-צעך פון לאָדזער וואָיעוואָדשאַפט, ה' פליוואַצקי — אויף דער פייערונג פון חנוכה-פעסט אין תלמוד-תורה בזשעזשינער 23 און סיום הספר פון גמילות חסדים, גרינער מאַרק 7, ה' האַפטמאַן — צו דער פייערונג פון טישלער צעך.

אויף דער וועגרונג פון אינוואַלידען-פעראיין אויסצוצאָהלען זיי די סובסידיע לויט בודזשעט פון 1928—29 יאָהר איז נאָך א דיסקוסיע בעשלאָסען געוואָרען צו טיילען די פּאָזיציע פון בודזשעט צווישען צוויי פעראיינען: אלגעמיינער, גראַנסקא 57 און יודישער אינוואַלידען-פעראיין, שיענקעוויטש-גאַס 35. אויף דער וועגרונג פון יתומים-הויז פּולנאָצנאַ 38 איז בעשלאָסען געוואָרען צו דעליגירען אין דער אינסטיטוציע א מלמד, וועלכער זאָל לערנען מיט די קינדער רעליגיעזע לימודים אויף דעם רעכענונג פון דער קהלה.

איבער דער וועגרונג פון יאַנאַיזער רב וואַפנער מכוח נאָמינירען איהם אלס מורה הוראה איז בעשלאָסען געוואָרען אריבערגעהען צו דער טאָג-אָרדנונג.

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו בעהאַנדלען די פראַגע וועגען דער קוילען-אַקציע.

ארוו. וויצמאַן רעפערירט די פראַגע און גיט איבער, אז צוליב דעם, וואָס די ק.-פ. קאָן אין איצטיגען מאָמענט נישט פעסטשטעלען, וואָסער סכום קוילען זי וועט בעדאַרפען פאַר דער אַקציע, ווייל ס'איז נאָך נישט דורכגעפיהרט געוואָרען די רעגיסטראַציע פון די בעדערפטיגע, ווי אויך צוליב דעם, וואָס די ק.-פ. קאָן נאָך נישט פעסטשטעלען, וואָסער סומע די קהלה וועט קאָנען אַסיגנירען פאַר דעם צוועק צוליב דעם געשפּאַנטען קריזיס, לעגט ער פאָר צו בעפולמעכטיגען דערווייל דאָס פּרעזידיום פון דער פערוואַלטונג איינצוקויפען 5000 קערץ קוילען, צו רופען אין לעבען די אינסטיטוציע פון אָפּיעקונס, וואָס איז בשעתו בעשטימט געוואָרען דורך דער קהלה-פערוואַלטונג, דורכפיהרען די רעגיסטראַציע דורך די אָפּיעקונעס און פעסטשטעלען די הויך פון דער אַקציע ערשט נאָכדעם, ווי די רעגיסטראַציע וועט דורכגעפיהרט ווערען.

ארום דער פראַגע האָט זיך ענטוויקעלט א דיסקוסיע.

ה' זעלמאַנאָוויטש שלאָגט פאָר שוין צו בעשטימען די הויך פון דער אַקציע אויף 200 טויזענד זלאָטעס.

ה' רוס שלאָגט פאָר די סומע צו בעשטימען אויף 100 טויזענד זל.

ה' ניימאַן לעגט פאָר איבערצוגעבען דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף אויסצואַרבייטען א מאָדוס פון דורכפיהרען די אַקציע און צו פערעפענטליכען א קאָנקורס אויף צושטעלען די קוילען.

פּרעזעס מינצבערג געהט ארויס פון שטאַנדפּונקט, אז נישט אלע מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג האָבען זיך ארויסגעזאָגט וועגען דער נויטווענדיגקייט די אַקציע דורכצופיהרען און ער לעגט פאָר, צו פערגרעסערען די סומע, וואָס איז בעשטימט פאַר דער קאָמיסיע פאַר סאָציאַלער הילף מיט 10-12 טויזענד זל. א חודש אויף דער צייט פון די 4 ווינטער-חדשים און פערטיילען די אונטערשטיצונג אין פּראָדוקטען. דאָך שטעלט ער פאָר, אז דעם פאָרשלאַג וועט ער נאָר דעמאָלט אָפּשטימען, ווען דערויף וועלען איינגעהען אלע פראַקציעס. ד. ה. ער וויל נישט, אז דער פאָרשלאַג זאָל אנגענומען ווערען דורך דער מעהרהייט פון דער פערוואַלטונג.

אין רעזולטאַט פון דער אָפּשטימונג איז בעשלאָסען געוואָרען איינצוקויפען פאַרלויפיג אויפ'ן וועג פון א קאָנקורס 5000 קערץ קוילען; די רעגיסטראַציע זאָל פאָרקומען דורך די אָפּיעקונעס, דער ביי קאָנען פאַרשטעהער פון די פראַקציעס זיך מעלדען צום פּרעזידיום אין משך פון א וואָך צייט מיט פאָרשלאָגען וועגען דורכפיהרען די אַקציע אויף אנדערע אופנים. ס'איז אויך בעשטימט געוואָרען, אז פון 1 שטוב קאָן געניסען בלויז איין פּערזאָן און פון דער אַקציע קאָנען נישט געניסען פּערזאָנען, וועלכע בעקומען קוילען פון מאַגיסטראַט.

נאָכדעם איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער בעריכט פון דער לוסטראַציע-קאָמיסיע און משוגעים-הויז אויף וועסאָלע 17. די לוסטראַציע איז פאָרגעקומען דעם 26-טען דעצעמבער דורך וויצע-פּרעזעס בערגער, ה' ניימאַן און סעקרעטאַר נאַרעל. די קאָמיסיע האָט פעסטגעשטעלט, אז דאָס משוגעים-הויז ווערט געפיהרט אויף א גוטען אופן, דאָך לויט דער מיינונג פון די לוסטראַנטען דאַרף געשאַפען ווערען א קאָמיסיע, וועלכע זאָל האָבען א שטענדיגען אויפזיכט איבער דער אנשטאַלט.

עס קומען דאַן אויף דער טאָג-אָרדנונג די פראַגע וועגען דער מקוה אויף זאַכאָדניאַ 56. וועגען דעם ענין זענען געמאַכט געוואָרען פערשידענע פאָרשלאַגען, דהיינו, אז מ'זאָל די מקוה תיכף פערזיגלען, מ'זאָל ארויסוואַרפען פון דאָרט דעם פאַכטער. הרב קרול שטעלט דערביי פעסט, אז לויט'ן פסק, וואָס איז ארויסגעגעבען געוואָרען דורכ'ן ראַבינאַט, טאָר מען דעם פאַכטער פון דער מקוה נישט ארויסוואַרפען. נאָך א דיסקוסיע איז בעשלאָסען געוואָרען צו רופען וועגען דעם ענין א קאָנפערענץ פון אלע בירגערליכע פראַקציעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג און ראַט.

3 א זייגער איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

אויסגעהאַקט די שויבען אין לאָקאַל פון „התאחדות"

בעת א פּראָטעסט-מיטינג געגען די ציוניסטען-רדיפות אין רוסלאַנד

דער היגער קאָמיטעט פון „התאחדות" האָט צונויפגערופען אויף שבת-צו-נאַכטס 8 א זייגער אין אָוונד א פּראָטעסט-מיטינג געגען די רדיפות אויף ציוניסטען אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

שוין פאַר 8 איז דער פערזאַמלונגס-לאָקאַל געווען פול געפּאַקט, אַזוי אז מ'האָט שוין מעהר נישט געקאָנט אריינלאָזען. צווישען די פערזאַמעלטע אין זאַל האָבען זיך אריינבעקומען עטליכע צעהנדליג קאָמוניסטען. ד"ר א. טאַרטאַקאָווער האָט געהאַלטען א רעפעראַט, שילדערענדיג דעם מצב פון די ציוניסטען אין רוסלאַנד. דער רעדנער איז בכסדר איבערגעריסען געוואָרען דורך די אנגעזעצטע קאָמוניסטען מיט אויסרופען, מיטוט נאָך וועניג אין רוסלאַנד, מ'דאַרף איך אלע אויסשיסען, אין דרויסען פאַר'ן לאָקאַל האָבען זיך דערווייל פערזאַמעלט מאַסען יודישע און נישט-יודישע קאָמוניסטען, יונגלעך און מיידלעך מיט אויסגעשרייען, „ניעך זשיע ראָסיאַ" און געפאָדערט מ'זאָל זיי אריינלאָזען און זאָל פּלוצלינג האָט זיך דערהערט דאָס קראַכען פון שויבען פון אלע זייטען האָט אנגעהויבען פליהען שטיינער און ס'זענען אויסגעהאַקט געוואָרען שויבען אין אלע פראָנט-פענסטער. א דאַנק דעם ווידערשטאַנד פון די „התאחדות"-מיטגלידער און חלוצים איז נישט איבערגעריסען געוואָרען די פּראָטעסט-פערזאַמלונג די רעדעס פון ד"ר טאַרטאַקאָווער און אנדערע זענען געהאַלטען געוואָרען ביז'ן סוף און ס'זענען אנגענומען געוואָרען ענטשפּרעכענדיגע רעזאָלוציעס.

א גט ביים טויטען-בעט

כדי נישט צו דאַרפען אָנקומען צו חליצה איז זי בעסער געוואָרען א גרושה

מיר דערוויסען זיך וועגען אַ ליבעס-פאַסירונג פון וועלכער עס גרוילט.

אויף דער פּיעטריקאָווער גאַס אין סאַמע צענטער, וואוינט אַן אָרימע יודישע פאַמיליע, וועלכע האָט אָבער פערמאָגט אַ שעהנע טאָכטער. אין דעם מיידעל האָט זיך פערליבט אַ שוחט'ס זוהן און האָט מיט איהר חתונה געהאַט געגען ווילען פון זיינע עלטערן.

דאָס פּאָרפאָלק האָט אָפּגעלעבט בשלום אַ קורצע צייט און דער מאַן איז קראַנק געוואָרען אויף סוכאָטעס.

אין דער שווערער לאַגע וואָלטען זיך שוין אפשר די עלטערן פון דעם יונגענמאַן געלאָזט איבערבעטען און ארויסגעהאָלפען דעם זוהן, האָבען זיי זיך אָבער דערוואוסט, אַז דאָס יונגע ווייבעל האָט אַ געליבטען, וועלכער האַלט זי אויס.

דאָס האָט, פאַרשטעהט זיך, שרעקליך אויפגעבראַכט דעם יונגענמאַנ'ס משפּחה געגען איהר.

דערווייל איז דעם יונגענמאַן ערגער געוואָרען און ער האָט געהאַלטען ביים שטאַרבען, האָט זיין משפּחה געהאַט בעשלאָסען, אַז ווען דאָס יונגע ווייבעל וועט בלייבען אַן אַלמנה און וועט וועלען חתונה האָבען מיט איהר „קאָכאַנעק" זאָל מען איהר קיין חליצה נישט געבען.

דאָס יונגע ווייבעל האָט ווי פאַראויסגעפיהלט, און אפשר האָט זי זיך דערוואוסט וועגען וואָס עס טראַכטען איהר מאַנ'ס משפּחה און זי האָט זיך אַזוי אַן עצה געגעבען:

זי האָט געבראַכט צום בעט פון איהר קראַנקען מאַן אַ רב און געפאָדערט ער זאָל זי אָפּגט'ן.

עס איז זיך לייכט פאָרצושטעלען, ווי אַזוי דער גט איז ביי דעם טויטען בעט צוגעגאַנגען.

אויף צו מאָרגענס איז דער יונגערמאַן געשטאָרבען.

איצט איז דאָס ווייבעל אַ גרושה און איהר פערשטאָרבענעם מאַנ'ס משפּחה איז געבליבען ביי זייער נישט אויסגעפיהרטען פּלאַן.

פערשטערט די „כאַינקע"

„אַנ'אומגליק" אין א אסימילאַטאָרישער פאַמיליע

ביי אַ אַנ'אַסימילאַטאָרישער פאַמיליע אויף פּיעטריקאָווער גאַס האָט פּאַסירט אַזאַ „אומגליק":

ביי דער אַסימילירטער פאַמיליע זענען פאַראַן עטליכע קינדער, וועלכע האָבען בעקומען זייער ערציהונג נאָר אין פּוילישע לעהר-אַנשטאַלטען. האָט זיך אָבער אין דער ריין-אַסימילאַטאָרישער פאַמיליע אַריינגעכאַפּט אַ „מום": די עלטערע טאָכטער אַ 17-יעהריג מעדעל, וועלכע בעזוכט אַן עכט פּוילישע גימנאַזיע, האָט זיך אַריינגעלאָזט אין בעקאַנטשאַפט מיט ציוניסטישע שומרים, וועגען וואָס דער פאָטער האָט נישט געטאָרט אַפילו וויסען. ווען עס פלעגען צו דעם מעדעל קומען איהרע חבר'טעס פון יודישען גימנאַזיע, פלעגען זיי קודם-כל אַראָפּוואַרפען פון זיך אַלע סמנים פון דעם יודישען גימנאַזיום.

ערב די „ווייהנאַכטען" האָט מען זיך אין דעם הויז שטאַרק געבּרייט, און צוגעגרייט אַ „כאַינקע" מיט'ן גאַנצען קנאַק.

און דאָ הויבט זיך אָן די „טראַגעדיע".

ווען די ציוניסטישע טאָכטער איז אַ היימגעקומען און דערזעהען די כאַינקע" האָט ביי איהר געפּלאַצט דאָס געדולד און זי האָט בעשלאָסען זיך אַליין צו דעמאַסקירען — זאָל דער אַסימילאַטאָרישער פאָטער וויסען ווער זיין טאָכטער איז.

צו דעם צוועק האָט זי אַרויסגערופען צו זיך איהרע חבר'טעס פון יודישען גימנאַזיום זיי זאָלען תיכף ומיד קומען צו איהר צו גאַסט. ווען די ציוניסטישע מיידלעך זענען זיך צוזאַמענגעקומען, האָבען זיי אַראָפּגערוימט פון דער כאַינקע דאָס ביסעל נאַשוואַרג און זיך גענומען זינגען העברעאישע און יודישע לידער און אויך טאַנצען דעם פּאַלעסטינער „אוירא".

טאַטע-מאַמע, די דינערשאַפט, די יונגערע ברידערלעך און שוועסטערלעך זענען ווי געפּלעפט געוואָרען, וואָס טוט זיך דאָ עפּעס? דאָס מעדעל האָט ערקלערט: — מיר רעפּעטירען צו חנוכה, אַ יודישער יום-טוב אַזעלכער.

ביי דער אַסימילאַטאָרישער פאַמיליע טוט זיך איצט חושך. „אַזאַ אומגליק", — אַ טאָכטער אַ ציוניסטקע.

די לעצטע אויטאָמאָביל-פאַרפאַלען

ווייזען דערויף אָן, אַז מ'דאַרף זיך פערזיכערן פון אומגליקס-פאַלן און פערקריפּלונג.
דער אָבצאָהל פאַר 10.000 זל. פערזיכערונגס-סומע בעטרעפט אויף אַ יאָהר נור 12[50] זל.

JEN. REPR. TOW. UBEZP.
„VITA" Łódź, Narutowicza 40
tel. 213-98.

30
מאָנטאָג
כה
כסלו תר"צ

דעצעמבער

זון-אויפגאַנג 7.45
זון-אונטערגאַנג 3.29

צוגאָב קאָנטראָל-קאָמיסיעס פאַר רעזערוויסטען

(מ) היינט, מאָנטאָג דעם 30. דעצעמבער דאַרפען זיך שטעלען אין לאָקאַל פון פ.ק.או. לאָדז שטאָט 1 אויף נאַרוטאָוויטשאַ 18 צו דער צוגאָבס-קאָנטראָל קאָמיסיע רעזערוויסטען פון יאָהרגאַנג 1889, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8 9 און 11 פּאָליציי קאָמיסאַריאַטען מיט די נעמען אויף די אותיות פון A ביז Z.

אין לאָקאַל פון פ.ק.או. לאָדז-שטאָט 11 ניי-ציגעל-גאַס 49-51 דאַרפען זיך שטעלען די וועלכע זאַרפען זיך צושטעלען צו אַ קאָנטראָל-קאָמיסיע פון'ם יאָהרגאַנג 1904, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 4 און 6 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטן.

מאָרגען, דינסטאָג, דאַרפען זיך שטעלען אין לאָקאַל פון פ. ק. או. 2 (אויף ציגעל-גאַס 51) די מענער פון יאָהרגאַנג 1904, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון'ם 10, 12, 13, און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען מיט די פאַמיליען-נעמען פון A ביז Z.

שטאָטישער בודזשעט

ווי מיר דערוויסען זיך איז אויף דאָנערשטאָג צוזאַמענגערופען געוואָרען אַ זיצונג פון דער בודזשעט- און פינאַנץ-קאָמיסיע ביים שטאָט-ראַט, כדי צו בעקענען מיט דעם צוגאָב - בודזשעט, וועלכען דער מאַגיסטראַט האָט אין לויפענדען יאָהר אַקצעפּטירט. דער צוגאָב בודזשעט דאַרף אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון שטאָט-ראַט בעשטעטיגט ווערען.

שטאָטישע ביבליאָטעקען געשלאָסען

ווי עס אינפאָרמירט דער מאַגיסטראַט וועלען אין די טעג פון'ם 27 ביז'ן 31 דעצעמבער איינשליסליך אין אַלע שטעטישע ביבליאָטעקען פאָרקומען קאָנטראָלען פון די ביכער-זאַמלונגען, צוליב דעם וועלען אין די טעג די ביבליאָטעקען זיין געשלאָסען.

פון האַנטווערקער-פעראיין

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געשאַפענער לאַגע ביי די האַנטווערקער אין דער האַנטווערקער-קאַמער און אין שייכות מיט די צעכען פאַר כאַלופּניקעס, אָרדענט איין דער האַנטווערקער-פעראיין אָגראָדאָווע 9 אין די נאָהענטסטע טעג אַ גרויסען עפענטליכען מיטינג מיט'ן אָנטייל פון פאָרזיצער פון האַנדווערקער-פעראיין אין וואַרשאַ, ה' אָזשעך.

אַ מחלוקה אין א שטיבעל אויף וואָלבאָרסקאַ גאַס

אויף וואָלבאָרסקאַ 34 געפינט זיך אַנ'אַלעקסאַנדרער שטיבעל.

דעם פערגאַנגענער שמחת תורה האָט צווישען די חסידים אויסגעבראָכען אַ מחלוקה צוליב גבאות און אַ טייל פון די חסידים האָבען זיך אָפּגעריסען און אָנגעהויבען געהען אין בית-תפלה אויף וואָלבאָרסקאַ 3.

יענע וואָך האָט געזאָלט פאָרקומען אַ דין-תורה וועגען אויסגלייכען די מחלוקה, וואָס ווערט איינגענטליך געפיהרט צוליב תקיפות פון אַ גבאי. עס איז אָבער צו דער דין-תורה נישט געקומען צוליב אַ געשלעג, וואָס איז אויסגעבראָכען. דערווייל קאָכט זיך צווישען די מתפללים.

געשאָסען צום ברודער

אויף ראָקיטשינער 13 האָט אויסגעבראָכען אַ סכסוך צווישען די ברודער יוזעף, יאַן און אַנטאָני קושעמיען. אין אַ געוויסען מאָמענט האָט יוזעף גרושטשינסקי אַרויסגעכאַפּט אַ רעוואָלווער און אויסגעשאָסען אין די ברידער. די קוילען האָבען נישט געטראָפען. דער שיסער אַליין האָט זיך אָבער אַזוי דערשראָקען פאַר דעם שיסען, אַז ער איז אַנטלאָפען און אַפילו די פּאָליציי קאָן איהם דערווייל נישט געפינען.

אַ צווייג פון יודישער פרנסה אינגאַנצען רואינירט

90 פּראָצענט פון די יודישע שניידער פערלוירען די עקזיסטענץ-מעגליכקייט

צוזאַמענפאָהר פון שניידער-מייסטערס פון לאָדזער וואָיעוואָדזטווע

אין לאקאל פון שניידער-מייסטער-פעראיין, פיעטריקאווער 20, איז נעכטען 10 אינדערפריה געעפענט געוואָרען דער צוזאמענפאהר פון שניידער-מייסטערס פון דער לאדזשער וואיעוואדזטווע. עס זענען געקומען דעלעגאטען פון עטליכע און צוואנציג שטעט און שטעטלעך. אלס פארשטעהער פון דער וואיעוואדזטווע איז צום צוזאמענפאהר געקומען ה' גאנשיאראווסקי, פון דער האנדווערקער-קאמער די ה"ה שוואנקאווסקי, נארווינסקי, מאיעזסקי, פון פוילישען שניידער-מייסטער-פעראיין ה' נעבויער, פון דער לאדזשער קהלה-פערוואלטונג — ארח. ווייצמאן, ראן די יודישע ראטמענער פון דער האנדווערקער-קאמער א. א.

געעפענט דעם צוזאמענפאהר האט דער סטארשע ה' גלאטמאן, וועלכער האט בעגריסט אלע אנוועזענדע און האט אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט אונטערצונעהמען א געמיינזאמע אקציע צוליב דער טרויעריגער לאגע פון די שניידער.

אלס פארזיצער פון צוזאמענפאהר ווערט געוועהלט וויצע-פרעזידענט פון דער האנדווערקער-קאמער ה' קאושימירסקי, אלס בייזיצענדע: ה' אייזענבערג פון פיעטריקאוו, לאוויק ראזענבערג פון טאמאשאוו.

עס קומען דאן א רייה בעגריסונגען, ה' נעבויער בעגריסט אין נאמען פון פוילישען שניידער-פעראיין, ה' שוואנקאווסקי ווינשט דעם צוזאמענפאהר ערפאלג אין נאמען פון דער האנדווערקער-קאמער, שווארצבערג — אין נאמען פון די יודישע ראטמענער פון דער ה"ק. ער ווינשט איינהייטליכקייט און ערפאלג. ארח. ווייצמאן — אין נאמען פון דער קהלה און א רייה אנדערע. עס זענען אויך אנגעקומען פיל טעלעגראפישע בעגריסונגען.

דאן רעפערירט ארח. ווייצמאן וועגען האנדווערקער-געזעץ. ער ווייזט אן, אז די שניידער מוזען זיך רעכענען מיט'ן פאקט, אז דאס געזעץ עקזיסטירט, אז די, וואס וועלען נישט זיין רעגיסטרירט, וועלען נישט קאנען פיהרען זייערע ווארשטאטען.

נאכ'ן רעפעראט ענטוויקעלט זיך א דיסקוסיע. דערביי קומט צו א שארפען ווערטער-אויסטויש צווישען א"ח. ווייצמאן און פרעזעס שוואנקאווסקי. ארח. ווייצמאן ווארפט פאר דער האנדווערקער-קאמער, אז עס ווערען געמאכט שיקאנעס לגבי די יודישע האנדווערקער. פרעז. שוואנקאווסקי בעמיהט זיך אפצושוואכען דעם אנגריף און זאגט צו זיך צו בעמיהען, אז עס זאלען געמאכט ווערען געוויסע פערלייכטערונגען, ביי די עקזאמענס א. ד. גל.

ה' קאושימירסקי רעפערירט וועגען דער טעטיגקייט פון דער האנדווערקער-קאמער. מ'דארף, זאגט ער, נעהמען זיך צו בעזארגען מיט האנדווערקער-קארטען, אפילו פאר די געזעלען און לערן-יונגלעך, ווייל אין געגענפאל וועלען די לעצטע נישט קאנען אריבערגעהן אין א העכערער מדרגה. עס איז זייער וויכטיג צו שאפען געזעלען-אפטיילונגען ביי די צעכען, הגם דאס שטויסט זיך אן אויף שוועריגקייטען.

ה' גלאטמאן האלט א רעפעראט וועגען דעם מצב אין פאך. און דא שטעלט זיך פאר א טרויעריג בילד. דער רעפערענט קאנסטאטירט, אז 90 פראצענט פון די שניידער זענען איינגאנצען רואינירט. די שניידער זענען געוואוינט געווען צו מאכען פאלשע קאלקולאציעס פון זייער ארבייט, זיי האבען אין זייערע קאלקולאציעס נישט אריינגענומען די שטייערן, אפצאהלונגען אויף קראנקען-קאסע און אנדערע פערזיכערונגען, ביי די קונדען האט מען גענומען צוליב קאנקורענץ וועקסלען, וועלכע ווערען איצט מאסענווייז פראטעסטירט. די עקזיסטענץ פון די שניידער איז איינגאנצען אונטערגעגראבען, זיי זענען שולדיג גרויסע שטייער-הובות, פאר וועלכע מ'פערקויפט זיי אויס דאס לעצטע האב און גוטס.

די דיסקוסיע איבער דעם רעפעראט ענטפלעקט א גרויליגען בילד פון רואין און נויט, וואס הערשט אין דעם שניידער-פאך. דאס, וואס עס גיבען איבער די רעדנער, בעזונדער פון דער פראווינץ, איז איין סורא'דיגער וויי-געשריי פון צושמעטערטע עקזיסטענצען, אויב אין לאדז איז נאך פערהאן אנ'ארגאניזאציע, וועלכע שטעלט זיך אנטקעגען דער פראגרעסירענדער רואינירונג, איז די פראווינץ איינגאנצען אומבעהאלפען געגען די שיקאנעס, אפילו די, וועלכע בעזיצען פאטענטען, וואס גיבען דאס רעכט צו בעקומען האנדווערקער-קארטען, בעקומען נישט די דאזיגע קארטען. מ'קאנפיסקירט די מאשינען, מ'פערמאכט די ווערקשטעלען, ביטעס וועגען עפענען צעכען ווערען געלאזט אהן ענטפער. די שטייער-אמטען רעכענען זיך נישט מיט קיין שום זאך און לייגען ווייטער ארויף גרויסע שטייערען און אזוי ווי די שטייערען קאנען נישט בעצאהלט ווערען, ווערען מאסענווייז דורכגעפיהרט רואינירענדע ליציטאציעס.

נאך דער גרויסער דיסקוסיע וועגען דער לאגע אין שניידער-פאך רעפערירט ה' גלאסמאן וועגען די עקזאמענס פאר די האנדווערקער. ער לעגט פאר צו אינטערוועניר ען ביי דער מאכט, אויך צונויפצורופען אין ווארשא א לאנד-צוזאמענפאהר און זיך משתדל זיין וועגען אפשאפען די טעארעטישע עקזאמענס.

ה' צאריסקי רעפערירט נאך וועגען דער שטייער פראגע וועלכע שפילט א גרויסע ראלע אין דער רואינירונג פון די שניידער.

דער צוזאמענפאהר האט זיך פערצויגען ביז שפעט ביינאכט, ווען ס'זענען אנגענומען געוואָרען וויכטיגע רעזאלוציעס אין צוזאמענהאנג מיט די אויסגעהערטע רעפעראטען.

פאר'ן געזעץ דאַרפען אַלע בירגער זיין גלייך

וועגען פערבאָט צו רויכערן אין די קאָרידאָרען פון די געריכטען

אין זיינער צייט איז דורך דער בעריהמטער מאכט פערעפענטליכט געוואָרען אַ פאראָרדנונג, לויט וועלכער ס'ווערט פערבאָטען צו רויכערן אויך אין די קאָרידאָרען און אין די פּאָדערצימערן פון די געריכטען.

די אינטענץ פון אַט דער דערמאָנטער פערארדנונג קאָן, דאַכט זיך, יעדער איינער גאַנץ לייכט פערשטיין: איז דאָך דאָס געריכט די היילינקסטע אינסטיטוציע פון דער היינטיגער מלוכה-אָרגאַניזאַציע, צו וועלכער מען מוז זיך בעציהען מיט אַן אַבסאָלוטער אַכטונג און יראת הכבוד.

דעריבער דאַרף דאָס איבערטרעטען די שוועל פון אַ געריכטס-בנין מיט אַ פערדרויכערטער פּאַפּיראָס אָדער ציגאַר אין מויל שוין אַליין בעטראַכט ווערען אין אַ געוויסער מאָס, ווי אַ פערשוועכונג, ווי אַ גרינגשעצונג אָדער אַלע-פאַלס, ווי אַ דיסהאַרמאָניע אין דער שטימונגס-ערנסטקייט און עהרנווירדיגקייט פון אָרט.

דערביי מוז מען אָבער אויך געדענקען, אַז אין אַ דעמאָקראַטיש-געאָרדנעטע מלוכה קאָנען נאָר אַזעלכע געזעצען געהעריג רעספעקטירט ווערען, וועלכע בעציהען זיך אָהן אויסנאַהם צו אַלע בירגער אין אַ גלייכער מאָס.

וואָס שייך דער דערמאָנטער פאראָרדנונג וועגען פערבאָט צו רויכערן, ווערט זי אָנגעוואָנדען מיט דער גאַנצער ריקזיכטלאָזער שטרענגקייט אויסשליסלעך נאָר לגבי יענע הונדערטער דורכשניטליכע בירגער, וועלכער קומען אין די געריכטען ערלעדיגען זייערע פריוואַטע ענינים, דאַגעגען פאַלט גאָר נישט איין אונטערצוואַרפען זיך דער דאָזיגער פאראָרדנונג קיינעם פון דער געריכטס-אַדמיניסטראַציע און די סגלייכען אויך פון די עלמענטען, וועלכע זענען מיט'ן געריכטס-וועזען אַזוי אָדער אַנדערש פערבינדען.

און ווירקליך: אין דער זעלבער צייט, ווען יעדער וואָזשני אין דיזשורי ענדער פּאָליציאַנט פערפאָלגט און בעשטראָפט אַ צופעליגען אינטערעסאַנט, וועלכער האָט, אפשר גאָר צוליב פּשוט'ע צוטראַגענקייט, פערגעסען אַ וויינגעהענדיג אין געריכטס-טעמפּל, אַרויסצוואַרפען אַנ'איבערגעבליבענעם מונשטיק פון אַנ'אויסגערויכערטער פּאַפּיראָס, פונקט דאַמאָל רויכערען פראַנק און פריי, שפּאַצירענדיג איבער אַלע קאָרידאָרען, פון ערשטען בעאַמטען ביז'ן לעצטען אַפּליקאַנט און קיינער פון די אָרדנונגס-היטער בעמערקט עס נישט אָדער מאַכט זיך עס נישט בעמערקען יעדענפאַלס: שטערט ער עס נישט פונקט, ווי די זעלבע פאראָרדנונג וואָלט פערפליכטעט בלויז נאָר די געוועהנליכע אינטערעסאַנטען און נישט נוגע געווען אויך די הויכגעשטעלטע בעאַמטע און אַנדערע ממונה'דיגע עלעמענטען.

אין דער ווירקליכקייט ווייזט אונזער געזעצגעבונג נישט גרויס קיין טענדענץ צו קלאַסיפיצירען די בירגער לויט אַמט אָדער שטאַנד.

ווי ווייט דער דאָזיגער פּרינציפּ פון גלייכהייט ווערט קאָנסעקווענט דורכגעפיהרט אויפ'ן געביט פון געזעץ-וועזען בעווייזט אפילו דער פּרט, אַז אין פייערליכסטען מאָמענט פון אַ געריכטס-פערהאַנדלונג, ווען ס'ווערט אַרויסגעלייענט דער אורטייל, שטעלט זיך דער ריכטער פונקט אַזוי אויף, ווי אַלע אַנוועזענדע אין געריכטס-זאַל בירגער.

אין פלוג גענומען איז אפילו די בעמערקטע ערשיינונג אַ נישטיגע קליינינקייט אין פערגלייך מיט די פערשידענאַרטיגע טעגליכע געשעהענישען אין אונזער עפענטליך לעבען. אַזעלכע קליינינקייטען זענען אָבער מסוגל צו דעמאָראַליזירען די אַמביציע און רעכטס-געפיהל פון בירגער און דערמיט אונטערצוגראָבען דעם גאַנצען פונדאַמענט פון אונזער דעמאָקראַטישען מלוכה-רעכטליכען-בנין.

י. אינפעלד.

שרעקליכער פאַרפאַל אויף זשגאַווסקאַ גאַס

טראַמוואַי צושניטען אַנ'8-יעהריג מיידעלע

(2) אויף זשגאַווסקע גאַס האָט נעכטען פּאַסירט אַ שרעקליכער פאַל. פון כאָיני צו גייערס מארק איז געפאָהרען דער טראַמוואַי נ. 11. ווען דער טראַמוואַי איז פערבייגעפאָהרען דאָס הויז זשגאַווסקע 63, איז פון טויער ארויסגעלאָפען דאָס 8-יעהריגע מיידעלע העלענא שטעק, וועלענדיג אַריבערלויפען אויפ'ן צווייטען טראָטואַר. דאָס קינד האָט זיך אויסגעגליטשט און איז אַרונטערגעפאַלען אונטער'ן טראַמוואַי. הגם דער מאַשיניסט האָט תיכף דעם טראַמוואַי פערהאַלטען, איז דאָך דער וואַגאָן נאָך אָפּגעפאָהרען 3 מעטער, צושניידענדיג דאָס קינד אויף שטיקער.

באַלד איז געקומען צולויפען די מוטער פון קינד און זעהענדיג דאָס אומגליק, וואָס האָט פּאַסירט, איז זי געפאַלען אין אַ טיפען חלשות, אַזוי אַז מ'האָט צו איהר געמוזט אַרויסרופען פּאַגאָטאָוויע.

גרויסע גנבה אין אַ זאָקען-פאַבריק

(2) אויף פּיעטריקאָווער 83 געפינט זיך דער זאָקען-סקלאַד פון דער פירמע א. ניימאַן און קאָמפּ. ערהערגעכטען אינדערפריה, ווען ה' ניימאַן איז געקומען אין סקלאַד, האָט ער דאָרט בעמערקט אַ גרויסע אונאָרדנונג. ס'איז אַרויסגערופען געוואָרען פּאָליציי, און ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אין סקלאַד האָבען זיך אַריינבעקומען גנבים, וועלכע האָבען צוגעגנבעט 175 טוץ שטרימף, זייערנע און וואָלענע אויף אַ סומע פון 5000 זל.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג בריינגט צו דער השערה, אַז די גנבים זענען אַריין אין סקלאַד, וועלכער געפינט זיך אויפ'ן דריטען שטאָק, ביינאַכט דורך אַנ'עפענונג אין סופיט. די גנבים האָבען די שטרימף פערפאַקט אין פעקלעך און אַרויסגעטראָגען דורכ'ן זעלבען וועג, ווי זיי זענען געקומען. דאָן זענען זיי וואַהרשיינליך אַוועק דורכ'ן הויף פון פּיעטריקאָווער 85.

די גנבים, ווייזט אויס, האָבען געאַרבייט אין הענטשקעס, ווייל זיי האָבען נישט איבערגעלאָזט קיין שפּורען פון די פינגער.

פּאָליציי האָט דורכגעפיהרט עטליכע אַבלאַוועס, כדי צו ענטדעקען די גנבים.

פון „חסד של אמת“

„חסד של אמת“ איז אונז מודיע, אַז נעכטען ביינאַכט איז אויף ליפּאָווע 5 געשטאָרבען פּלוצלינג דער ווירט פון הויז, נחמן גאָלדבערג, 68 יאָהר אַלט. די פּאַגאָטאָוויע, וועלכע מען האָט צו איהם אַרויסגערופען האָט פעסטגעשטעלט דעם טויט, פּאַגאָטאָוויע האָט געמאָלדען פּאָליציי. „חסד של אמת“ האָט מיט גרויס מיה אָדורכגעפיהרט די פאָרמאַליטעטען און דער נפטר וועט מאָרגען צו קבורה קומען.

— די פערבליבענע פאַמיליע, אָדער בעקאַנטע פון העניך קראַ, 54 יאָהר אַלט, וועלכער איז געשטאָרבען אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל און צו קבורה געקומען פרייטאָג, דעם 27 דעצעמבער, זאָלען זיך מעלדען אין פעראיין „חסד של אמת“, טראָץ דעם, וואָס דער פערשטאָרבענער האָט אָנגעגעבען זיין אַדרעס, ווסכאָדניאַ 27, האָט מען די פאַמיליע ביז היינט נישט געקענט אָפּזוכען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

ל. פּאַוולאָווסקי (פּיעטריקאָווער 307); מ. האַמבורג (גלובנאַ 50); ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 4); י. סיטקעוויטש (קאָפּערניק 26); א. כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10); א. פּאַטאַש (פּלאַץ-קאַשטשעלני 10).

לאָדזשער
קאַמעראַל-טעאַטער
„אַררט“
אַל. 1-טער מאַי 2
(פריהער ענגלישער זאַל)
קינסטל. לייטער: משה בראָדערזאָן. דירעקציע: יוסף סטרוגאַטש. קאַפּ.: דוד בייגעלמאַן.
היינט, מאָנטאָג - 1 פאָרשטעלונג
אָנהויב 9.30 אין אָוונט
דאָס גרויסע פרעהליכע פּראָגראַם
„קוים מיט צרות“
פּראָגראַם: 1) פּראָלאָג, 2) צווישען בטלנים, 3) יאָרי-כאָם. 4) גאָלדענע פּאַווע, 5) מעשענע לײַכטער, 6) מאָטעלע 7) מאָנאָלאָג. 8) ווייטער קוק.. 9) אַמביציע וואַנדערער 10) מנשה, 11) קונציג-מוזעניג 12) אַסטויכער, 13) קום ליבקע טאַנצען, 14) חסידים-קאָזאַקען, 15) [illegible] בלום, 16) קוים מיט צרות.
דינסטאָג — 2 פאָרשטעלונגען 9 אָוו.
11.30 גרויסע סילוועסטער-פאָרשטעלונג
פרעהליך פּראָגראַם
מיט'ן אָנטייל פון גאַנצען אַנסאַמבל.
בילעטען צו בעקומען יעדען טאָג אין דער קאַסע פון טעאַטער פון 11—1 און פון 5 נאָכמ.

וועגען חוב פאר'ן בית הרב

(אַ בריף אין רעדאַקציע)

ג. ה. רעדאַקטאָר!

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אָפענעם בריף צו דער קהלה פערוואַלטונג אינ'ם זונטאָגדיגען נומער „נייער פאָלקסבלאַט“ האָב איך דעם כבוד צו ערקלערען אַט וואָס:

איך מוז זיך מודה זיין: דער בריף פון ר' אליעזר יצחק מייזעלס שליט"א האָט מיך גוואַלטיג פערחדושט, איך האָב נישט געוואָרט אויף קיין דאַנק פאַר מיין טרחה און השתדלות, אַז דער ענין פון בית הרב מייזעל זאָל ווערען ערלעדיגט עצהו"ט. כ'האָב עס געהאַלטען פאַר מיין געזעלשאַפטליכען חוב, אָבער דער פאַרשטעהער פונ'ם בית הרב זאָל זיין אַזוי ווייט כפוי טובה, האָב איך נישט גערעכענט.

אמת, קיינער האָט די קהלה-פערוואַלטונג נישט בעפולמעכטיגט צו בעשטימען געלד אויף אַנ'אוהל, זי האָט אַליין געהאַלטען פאַר איהר פליכט אויף אַזאַ אופן צו בעעהרען דעם אָנדענק פון הרה"ג ר' אלי' חיים מייזעל זצ"ל.

איך האָב דעם רצון פון בית הרב געהאַט בשעתו געמאָלדען, אָבער דער געוו. מיטגליד פון דער קאָמיסיע ה' מ. העלמאַן האָט דורכאויס פערלאַנגט, אַז די סומע פאַר'ן אוהל זאָל בעשטימט ווערען, פערשטעהט זיך, אַז קיינער האָט נישט געוואַגט צו שטימען כנגד אַזאַ פאַרשלאַג און די 5000 זל. זענען אָנגענומען געוואָרען. אויב די בעאַ-כח פונ'ם בית הרב ווילען פון דער סומע נישט נעניסען, איז עס זייער אַנ'ענין.

איצט וועגען דעם חוב.

ווער-ווער, אָבער ר' אליעזר יצחק ווייסט דאָך זעהר וואויל, אַז יאָהרען לאַנג זענען די בעסטע פריינד פונ'ם בית הרב געשטאַנען בראש פון דער קהלה און נישט בכח געווען דעם ענין אפילו פון אָרט צו ריהרען.

איך האָב זיך געשטעלט פאַר אַ ציל למען כבוד הנפטר די תביעה צו ערלעדיגען, עס האָט מיך געקאָסט גענוג טרחה דורכצופיהרען דעם ענין אין דער קהלה גופא און כ'האָב ממש מיט מסירות נפש איהם דורכגעזעצט ביי דער אָרטיגער מאַכט, וועלכע האָט די פּאָזיציע אינ'ם בודזשעט געהאַט אינגאַנצען געשטראָכען.

אַז איך האָב זיך נישט געריכט אויף אַזאַ אופן פון איינטיילען דעם חוב, ווי דאָס בילדונגס-מיניסטעריום האָט בעשטימט, קען מען פּשוט דריינגען פון דער אָפיציעלער ידיעה אין דער קהלה-כראָניק וועגען דעם ערלעדיגען די תביעה פון בית הרב.

ר' אליעזר יצחק מייזעל שליט"א פערופט זיך אויפ'ן פּראָטאָקאָל פונ'ם 12/7—1913, אָבער די דאָקומענטען, וואָס זענען נוגע דעם גאַנצען ענין, זענען זיך אַזוי איינס דאָס אַנדערע סותר, אַז עס איז אוממעגליך געווען צו קומען צו עפּעס אַנ'אויספיהר.

ערשט נאָך אַ לאַנגער חקירה ודרישה און עדות פערהער פון צעהנדליגער פערזאָנען איז דער חוב דורך אונז פעסטגעשטעלט געוואָרען.

איך ערקלער נאָכאַמאָל: אויב דער חוב איז געוואָרען אָנערקענט אין דער הויך פון 13,400 רוב., אָדער 35644 זל., וואָס איז דער העכסטער רעאַלאַזאַבער סכום לויט די דאָקומענטען און גביית-עדות, איז עס געשעהען אַ דאַנק מיין מסירות נפש און השתדלות.

ס'איז דעריבער נאָך מעהר חידוש, וואָס דער פאַרשטעהער פונ'ם בית-הרב האָט אויף אַזאַ אופן אויפגעפאַסט, — איך האָף, אַז די געזעלשאַפטליכע מיינונג וועט וויסען דעם ענין אָפּצושאַצען אויף אַ גאַנץ אַנדערען אופן.

מיט דרך ארץ:

(—) י. ל. מינצבערג.

פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג אין לאָדז.

ווענדונג פון מ. אוסישקין צום פוילישען יודענטום
אין יום טוב פון די חשמונאים

שווערע טעג לעבט איצט דורך דער ישוב פון 160,000 יודען אין ארץ-ישראל וואס זענען די חלוצים פון וועלט יודענטום ביים אויפבוי פון אונזער פאטערלאנד, מאטעריעלע יסורים: שפיכת-דמים, שרעק און אונזיכערהייט; אויך גייסטיגע יסורים: פערברעכערישע פערשווערונג פון די היילינקייטען פון אונזער פאלק און פון אונזערע האפנונגען. אבער דער גאנצער ישוב, אהן אויס-נאהם, שטעהט פעסט, מעכטיג און מיט אנ'אויפ-געהויבענעם קאפ. ער שטעהט און ערקלערט: עס זענען מיר ליב די דאזיגע יסורים!

און דעריבער זעצען מיר דא ווייטער פארט אונזער אויפבוי ווערק אהן א שפור פון יאוש און אונזער הארץ איז בעלעבט מיט דער מעכטיגער האפנונג, אז אויך פון דעם איצטיגען קריזיס וועלען מיר ארויס מיט א גרויסען נצחון, פונקט ווי מיר זענען בשלום אריבער אלע שטערונגען און שוועריגקייטען, וואס זענען געשטאנען אויף אונזער וועג אין משך פון די גאנצע 50 יאהר פון אונזער ארבייט.

און אויך איהר, מיינע טייערע ברידער אין פוילען, ווען איהר פייערט דעם יום-טוב פון די חשמונים זאל פאר אייך דער דאזיגער יום-טוב זיין נישט נאר א יום טוב פון עראינערונגען, נאר קודם-כל א יום-טוב פון מעשים. און די ערשטע אויפגאבע אונזערע איז: צו פערזיכערן זיך דעם פעסטען באדען אונטער אונזערע פיס, אויס-לייזען דעם באדען פון ארץ-ישראל מיט די גרעסטע אנשטרענגונגען, ווי דאס פערדינט די דאזיגע גרויסע אויפגאבע. יעדער טאג, וואס מיר פערנאכלעסיגען מיט דער אויסלייזונג פון באדען, איז א גרויסע זינד, וואס מיר זינדיגען בעגענאיבער זיך און געגענאיבער די דורות, וועלכע קומען נאך אונז. אויב בנוגע אלע אנ-דערע וויכטיגע אויפגאבען, ווי עליה, אויפבוי און קולטור, קאן מען רעכענען, אז מיר וועלען זיי קאנען ערפילען אויך שפעטער, איז די אויס-לייזונג פון באדען דער דרינגענדסטער געבאט פון דער שעה, וועלכע מוז ערפילט ווערען שוין אין דער סאמע נאהענטסטער צוקונפט.

און נאך א זאך: דער ישוב פון 160,000 יודען אין ארץ-ישראל איז א קליין הייפעל אין פערגלייך מיט די הונדערטער טויזענדער אנדערע איינוואוינער, וואס לעבען אין לאנד און אין די שכנות'דיגע לענדער פון ארץ-ישראל. אבער דער דאזיגער ישוב פון 160,000 נפשות שטעלט מיט זיך פאר א מעכטיגע, אונבערשיטערליכע קראפט, — אויב הינטער איהם שטעהען די מיל-יאנען פון אונזערע ברידער אין גאנצער וועלט, וואס זענען גרייט צו העלפען, צו קומען און אויסלייזען, צו בעפרייען און צו בויען.

די גרויסע אויפרודערונג, וואס האט ארום-גענומען דאס יודישע פאלק אין אלע גלות-לענ-דער צוליב די לעצטע געשעהענישען אין ארץ-ישראל, האט אונז בעוויזען, אז דער רוב בנין און רוב מנין פון פאלק איז מיט אונז אין זיין גייסט און אין זיין נשמה. עס איז אבער נויטיג, ער זאל זיין מיט אונז אויך אין זיינע מעשים.

און אויך אייך, אויס'ן פוילישען יודענטום, וואס שטעלט מיט זיך פאר דעם גרעסטען יודישען צענטער אויפ'ן גאנצען אייראפעאישען קאנטי-נענט, — דאס פוילישע יודענטום, וואס שטעהט נאך אין זיין גרעסטער מעהרהייט אויפ'ן באדען פון אונזער טראדיציע, דאס יודענטום, וואס האט געראטעוועט דאס יודישע פאלק פון אונטערגאנג ביז איצט. — אויף אייך ליגט די אויפגאבע צו זיין די וועג-ווייזער פאר'ן גאנצען וועלט יודענ-טום און בעווייזען איהם דורך מעשים און קר-בנות, ווי אזוי מען דארף ארבייטען און ווי אזוי מען דארף זיין טריי דעם אויפבוי פון פאלק און פון לאנד.

און אט האט איהר א ביישפיל; דאס פוי-לישע פאלק, צווישען וועלכען איהר וואוינט. כמעט אין משך פון 200 יאהר האט די פוילישע נאציע געשוועבט צווישען לעבען און טויט; די גרויסע פוילישע מדינה איז צושניטען געווארען אויף שטיקער דורך די שכנות'דיגע מלוכות און א כוואליע פון מעכטיגע כחות האט זיך אויפגע-שטעלט געגען זיי, כדי זיי צו פערטרייבען פון זייער לאנד און כדי אויסצולעשען די פונקען פון זייער קולטור. אבער דאס פוילישע פאלק מיט אלע זיינע קלאסען און שיכטען איז שטענ-דיג געשטאנען אויף דער וואך פון זיין נאציא-נאלער עקזיסטענץ און האט אין משך פון דורות געבראכט די גרעסטע קרבנות — ביז די גערעכ-טיגקייט האט געזיגט. און היינט איז שוין דער אונטערדריקער נישטא, ער איז אונטערגעגאנגען פון דער וועלט, און דאס פוילישע פאלק איז אויפגעשטאנען תחית המתים.

און מיר, יודען, א פאלק פון פיער-טויזענד-יעהריגער געשיכטע, א פאלק, וואס האט שטענ-דיג געפרעדיגט די האפנונג און דעם גלויבען אין נצחון פון דער וועלט-גערעכטיגקייט, — מיר זענען דאך קודם כל פערפליכטעט, דוקא אין די דאזיגע שווערע טעג, צו בעווייזען פאר דער גאנצער וועלט — און ווייזען מיט טהאטען און אנשטרענגונגען — אז מיר זענען באמת גרייט צו אלע קרבנות אין דער וועלט, כדי צו פערווירק-ליכען אונזערע היסטארישע שטרעבונגען אין דער נאהענטסטער צייט.

מיינע טייערע ברידער פון גאנץ פוילען! איך פאדער אייך אויף: צו גלויבען, צו איבער-געגעבענהייט, צו גבורה און צו ארבייט. דער נצחון אין דער צוקונפט געהערט אונז און נאר אונז, ווייל מיט אונז איז די גערעכטיגקייט.

מ. אוסישקין

ירושלים
כסלו תרצ"ל

א פרויען־הענדלער פעראורטיילט אויף צוויי יאהר טורמע
מען האט איהם ארעסטירט אויף דער שיף מיט דריי פרויען

פאריז. אין טריבונאל פון בולאן סיור מער האט זיך אנגעהויבען זעהר אנ'אינטערעסאנטער פראצעס.

דער 33-יעהריגער פראנצויז אנדרעי לעביגא, וועלכער האט זיך מיט עטליכע יאהר צוריק בע-זעצט אין בוענאס-איירעס, איז גע'משפט געווארען פאר האנדעל מיט לעבעדיגער סחורה.

אויב די אלפאנסען צייכענען זיך אויס מיט זייער געשיקטקייט, קען מען דאס נישט זאגען וועגען אנדרעי לעביגא. מ'האט איהם פשוט גע-כאפט ביי דער האנד.

א גרויסער עולם איז געקומען אין טריבונאל. דער אלפאנס ווערט פערטיידיגט דורכ'ן בעקאנטען אדוואקאט מאריס גארסאן.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז אנ-דרעי לעביגא האט אין די דריי וואכען, וועלכע ער האט פערבראכט אין פאריז, כדי זיך צו „פראוויאנטירען" מיט סחורה אויסגעגעבען 300 טוי-זענד פראנק אויף „קליינע תענוגים". ער האט גע-קויפט צוויי מאנטלען פאר 75 טויזענר און אנ'אוי-טא פאר 200 טויזענד פראנק.

אז איך זיין וואונדערבארען אויטא האט לע-ביגא אוועקגעפיהרט דריי פרויען פון פאריז, כדי זיי אויפצונעהמען אויף דער דייטשער שיף קאפ ארקאנא, וואס האט געדארפט אפפאהרען קיין אר-גענטינא. די פרויען זענען: זשאקלין ברידיע, אנ-דריען קראנער און סיוזאן בעלעוור.

זשאקלין ברידיע איז נישט מעהר אלט ווי 13 יאהר — דאס הייסט מינדיעהריג. זי האט זיך געמאכט פאלשע פאפירען אויפ'ן נאמען זשאקלין שניידער, זי איז זעהר א שעהן מיידעל.

אויף דער שיף האט זיך דער פרויען-הענד-לער לעביגא אזוי געפיהרט, ווי ער וואלט די פרוי-ען נישט געקענט, פאליציי האט אבער בעמערקט די געהיימע סימנים, וועלכע זיי האבען זיך געגע-בען. פאליציי האט באלד טעלעפאנירט אין דער פאריזער שיף-ביורא און עס האט זיך ארויסגע-שטעלט, אז אלע בילעטען זענען גענומען געווא-רען דורך לעביגא.

זעהר איראניש ווענדעט זיך דער פרעזעס פון געריכט צים פרויען הענדלער:

— אייער פערטיידיגונג איז זעהר אנ'איינפא-כע: איהר בעהויפטעט, אז ווען א פרוי בעקענט זיך מיט אייך, קען זי זיך מצהר פון אייך נישט אפרייסען. אזוי ווי איהר האט געהאלטען ביי פאה-רען קיין בוענאס איירעס האבען זיך צו אייך צו-געטשעפעט דריי פרויען. און איהר, אלס דזשענ-טעלמען זענט געגוג בריירהערציג זיי צו צאהלען זייער רייזע קיין בוענאס איירעס ד. ה. מעהר ווי 5000 פראנק א פרוי. דאס איז א גרויס פערמע-גען!

און דער פרעזעס ווארפט אויף פאר דעם פרויען הענדלער, וועלכער האט זיך אמאל אויסגע-דריקט, אז ווען מ'איז אזוי שעהן ווי ער, ארבייט מען נישט און מ'לאזט זיך אויסהאלטען פון פרוי-ען. אבער דער פרעזעס גיט צו, אז ער האט נישט ארויפגעפיהרט פון דרך הישר קיין „קליינע צנוי-עות". די פרויען האבען געוואוסט וואו זיי געהען. לויט די בריף שטעלט זיך ארויס, אז דער אלפאנס האט אין בוענאס איירעס זיבען פרויען, וואס „אר-בייטען" פאר איהם.

נאך די רעדעס פון די אדוואקאטען פער'מש-פט דער טריבונאל דעם אלפאנס אויף צוויי יאהר טורמע און 3000 פראנק שטראף. זשאקלין ברי-דיע ווערט פער'משפט צו דריי חדשים און איין טאג פאר פאלשע פאפירען. אזוי ווי זי זיצט שוין העכער דריי חדשים, איז זי איינגאנצען בעפרייט געווארען.

10160 א געוועזענער סעקרעטאר פון א וויר-טשאפטליכער אינסטיטוציע:

אויף א רעכטסקאנסולענטען - ביורא אדער ריכטיגער געזאגט אויף א ביורא-פראשבע איז נישט נויטיג קיין שום קאנצעסיע ממילא. אויך נישט קיין שום ספעציעלע אדער אלגעמיינע בילדונג.

מען דארף נאר אויסקויפען א 3-טע קאטע-גאריע פאטענט און צו מעלדען וועגען דעם דער סטאראסטווא.

10161 ראבינאוויטש:

ניין, אזא שטראף-פארם איז נישט פארהאן. דער ארטיקעל 13 פון נייעם מיליטערישען קאדעקס זעהט נאר פאר פאלגענדע 3 פארמען פון ארעסט;

1) לייכטער,
2) געוועהנליכער און
3) געניוער — ścisły

אויף ארעסט בכלל קאן מען פערמשפט ווע-רען נאר אויף א טערמין לענגסטענס ביז 6 וואכען.

וואס שייך דעם אזוי גערופענעם געניוען ארעסט, קאן מען פערמשפט ווערען אויף א טערמין נאר ביז 4 וואכען.

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

[illegible]

10156 פ. ש.

דאס שטראף-געריכט איז נישט פערפליכטעט אפצולייגען דאס בעטראכטען דעם פראצעס ביז דאס ציוויל-געריכט וועט רעצידירען וועגען אנולירען דעם חתונה-אקט.

10157 וו. שטיינבאך:

דאס רעכט אויף אונטערשטיצונג אין פאל פון ארבייטסלאזיגקייט האבען נאר די ארבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט געוועזען אין ווערק-שטעלען, וואו ס'האבען געארבייט מעהר, ווי 5 פערזאן.

10158 I. K.

דאס לויבען זיין סחורה קאן נאך נישט קוואליפיצירט ווערען אלס נישט געוויסענהאפטע קאנקורענץ, סיידען ס'איז גלייכצייטיג ערנידע-ריגט געווארען יענעמ'ס סחורה. איבעריגענס טיילט אונז מיט גענוי, אין וואס אייגענטליך בעשטעהט לויט אייער מיינונג אט די נישט געוויסענהאפטע קאנקורענץ.

10159 פרוי כאבאטשניק:

איהר מוזט זיך ווענדען צום פרעזעס פון קאלישער קרייז-געריכט, אז ער זאל אייך צו-טיילען א קאמארניק, וועלכער זאל אויספיהרען די עקזעקוציע.

מה שהיה הוא שיהיה,
ומה שנעשה הוא שנעשה!

זא זאלסטו ווייטער קומען צו לויפען אין בעזו. רעכטסקאנסולענטען-ביורא צו ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואָ-לאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיע-טשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אורושאנד ראזיעמסקי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

מיט אכטונג
מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

שייטלען
צו טעטינג פרייזען צו בעקומען ביי
פארשוצקא, קאמיענא 5.

Dr. Z. Rakowski
[illegible]

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען.
בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.
עמפ. אין אן דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

אויסשטעלונג פון 150 יודיש־וועלטליכע לעה־אנשטאלטען אין ווארשא

ס'איז שוין געווען געמאלדען, אז די יודישע שול-ארגאניזאציע גרייט אויף דער צייט פון ווינ-טער-פעריען אנ'אויסשטעלונג פון אלע איהרע שו-לען אין גאנצען לאנד. די אויסשטעלונג געפינט זיך אין ווארשא אין שול לאקאל קראכמאלנע 36, צווייטער שטאק. די עפענונג פון דער אויסשטע-לונג איז פארגעקומען דעם 28-טען דעצעמבער.

די שול-ארגאניזאציע האט אונז געגעבען א מעגליכקייט זיך צו בעקענען מיט די צוגרייטונגען צו דער אויסשטעלונג, וועלכע זענען אין פולען גאנג. די לאקאלען זענען פערפולט מיט עקספאנא-טען פון אלע עקן לאנד: לובלין, שעדלעץ, ווילנע, קארטוז-בערעזע, פרוזשאני, טריסק, בי-אלע און אזוי ווייטער. א שטאט, א שול נאך א שול. עס ליגען הונדערטער ארבעי-טען פון קינדער — פול מיט ליבע און געדולד. אויסגעפיהרטע עססעי-סען, פינקטליך און וויסנשאפטליך. הונדערטער ארבייטען פון טעכנישע אינזשעניעריע און טעכני-ריסקיס. באמת אן אוצר פון ארבייט און קולטור!

ווער עס וויל זעהן די דערגרייכונגען פון אונזער נייעם לעבענסשטייגער, די דערגרייכונגען פון דער יודיש-וועלטליכער שול — זאל קומען אהער. מיר זעהען וואונדערליכע פערוואנדלונגען פון קינדער פון די מאסען. קינדער טאלענטירטע, אפט ממש מיט גענימאלע פעהיגקייטען — געהען דא דורך פאר אונז אין די צעהנדליגער. יעדער פריינד פון דער שול, יעדער פריינד פון אונזער נייער קולטור דארף בעזוכען און פאפולאריזירען די אויס-שטעלונג.

די שפאנענדע לעבענס־געשיכטע פון אל. דזשאלסאן

דעם בעריהמטען זינגער און קינא־ארטיסט, וועמענס פאטער איז געווען חזן אין א ליטוויש שטעטיל

די „סאטורדעי איווניגנ פאסט“ איז דער גרעסטער און פאפולערסטער זשורנאל אין אמעריקא. דער זשורנאל איז אלט איבער הונדערט־און־פופציג יאהר. זיין גריגדער איז געווען איינער פון די אונשטערבליכע מאטעם פון דער אמעריקאנער רעגירונג“, דער בעריהמטער בענדזשאמין פראנקלין. היינט האט דער זשורנאל א טיראזש פון צוויי מיליאן אין אמעריקא און מען טרעפט איהם אין אלע ווינקעלעך פון לאנד.

אט דער הונדערט פראצענטיגער אמעריקאנער זשורנאל האט לעצטענס אפגעדרוקט א הונדערט פראצענט יודישע מעשה, אין וועלכער א הונדערט פראצענטיגער ליטוואק בעשרייבט די געשיכטע פון א הונדערט פראצענט יודיש־ליטווישער פאמיליע, וואס האט מיט א דרייסיג יאהר צוריק איינגעוואנדערט קיין אמעריקא.

דאס אליין, וואס די „סאטורדעי איווניגנ פאסט“ די יהונדערט פראצענטיגע יענקי־צייטונג, דרוקט אן עכט־יודישע מעשה פון׳ם אלטען ליטווישען שטעטעל איז שוין א טשיקאווע פאבירונג.

אבער נאך מעהר אינטערעסאנט ווערט די זאך מיט דעם וואס דער „געבראטענער ליטוואק“ וועלכער דערצעהלט די ראזיגע מעשה אין דעם זשורנאל, איז הערי דזשאלסאן, א ברודער פון דעם בעריהמטען אמעריקאנער אקטיאר און זינגער אל דזשאלסאן, וועלכען מ׳קאן איצט זעהען אויך ביי אונז אין לאדז אין פילם „סאני בא‌י“.

הערי איז אויך א בעקאנטער אקטיאר אויף דער ענגלישער בינע. ער איז לאנג־לאנג אפגעריסען פון זיין ליטוויש־יודישער פערגאנגענהייט.

ווי עס שיינט, האט ער אנ׳עכט ליטווישען קאפ און א שטארקען זכרון ווייל ער געדענקט נאך יעדע זאך וואס מיט איהם און זיין פאמיליע האט פאסירט אין זייו קליינער ליטווישער שטעטעל פון זינט ער איז געבוירען געווארען ביז ער מיט זיינע עלטערען און מיט זיין קליינעם ברודער׳ל „אל“ נעקומען קיין אמעריקא.

דזשאלסאז הייסט נאר יואלזאן

אל דזשאלסאנס פאמיליע — דערצעהלט הערי דזשאלסאן — קומט פון דעם שטעטעל סרעדניקע, וואס ליגט נישט ווייט פון קאזנע און וואס האט אין יענער צייט פארמאגט א הונדערט יודישע פאמיליעס, מעהרסטענס ווארישע.

דזשאלסאנס זיידע און עלטער־זיידע האבען געהייסען הערשעלזאן און האבען געוואוינט אין א שטעטעל אין קורלאנד.

אבער דער זיידע האט געהאט פינף געזונטע זיהן. לויט דעם צארס געזעצען האבען פיר זיהן געמוזט נעהן דינען אין „סלוזשבע“.

אבער יודען האבען זיך אנ׳עצה געגעבען. מיט געלד האט מען אין צארישען רוסלאנד געקענט א סך איפטון, און ווער עס האט נאר געקאנט צאהלען כאבאר האט געקענט אויסקויפען זיינע זיהן פון מיליטער־דינסט און בלייבען בלויז מיט א בן יחיד וועלכער איז סיי־ווי נעזען פריי. אבער נאך אזא מין סארט איסקויפונג האט דער אויסגעקויפטער זוהן געמוזט אננעהמען אנ׳אנדערען נאמען, כדי ער זאל קענען שפילען די ראלע פון א „בן יחיד“.

איינער פון יענע אויסגעקויפטע פיר זיהן פון דעם אלטען הערשעלזאן האט זיך א נאמען געגעבען יואלזאן, און ער איז דאס דער פאטער פון אונזער בעריהמטען אל, און פון זיין ברודער הערי, צוליב בעקוועמליכקייט, ווי הערי שרייבט, האבען זיך די ברידער שפעטער אין אמעריקא געביטען די נעמען פון יואלזאן אויף דזשאלסאן.

דער אלטער יואלזאן אל׳ס פאטער איז אין זיינע יונגע יאהרען געווען א מענש מיט גרויסע מוזיקאלישע אמביציעס. ער האט געהאט א פראכטפולע שטימע און ער האט געטרוימט צו ווערען אנ׳אפערע־זינגער. אבער אין דער צייט וואס ער האט זיך איז זיין שטעטעל, אין קורלאנד, געלערענט זינגען ביי א בעוואוסטער חזן, איז איהם איינמאל אויסגעקומען צו פאהרען צו זיינעם אנ׳אנקעל אויף א בעזוך, וואס האט געלעבט אינ׳ם שטעטעל קיידאן, עטליכע ווייארסט פון קאוונע. אין קיידאן האט ער געזוכט צו פערדינען אביסעל געלד דורך חזנות, ווייל ער האט בעדארפט האבען געלד, כדי צו קענען אנגעהן מיט זיין מוזיקאלישען שטודיום. אבער ווען ער האט זיך געווענדעט צו דער קיידאנער שוהל מיט דער בקשה, אז מען זאל איהם דערלויבען דארט צו דאווענען עטליכע שבתים, האט איהם דער גבאי פון דער שוהל, דער גביר עזרא קאנטראט, ערקלערט, אז ער איז נאך צו יונג צו זיין א חזן אין א שוהל. שפעטער האט דער גביר איינגעווילינגט צו לאזען דעם יונגען חזן דאווענען אויף „פראבע“ אבער זיין זינגען האט געמאכט אזא איינדרוק אויף אלעמען, אז דער גבאי האט איהם געבעטען צו בלייבען אויף נאך עטליכע שבתים.

אל׳ס פאטער, איז הפנים נישט געווען פון די שעמעוודיגע יונגלעך, ווייל מיט צוויי וואכען שפעטער איז ער שוין געווען דער אנערקענטער חתן פון דעם גבאי׳ס שעהנער טאכטער נעמי. אין די תנאים איז געווען פערשריבען, אז דער גבאי מוז געבען דעם יונגען פאר פאלק פרייע קעסט און פרייע דירה דארט, אין גבאים הויז, האט די יונגע חונטע, אל׳ס מוטער, געבוירען איהר ערשט קינד, א מיידעלע מיט׳ן נאמען רייזעלע.

נאכדעם ווי דער יונגער חזן האט חתונה־געהאט און איז געווארען א טאטע, האט ער אויפגעגעבען דעם געדאנק צו ווערען אנ׳אפערע־זינגער און האט זיך גענומען לערנען אויף רב, ווי זיין פאטער האט פון איהם פערלאנגט.

„אל׳ס“ פאטער קריגט סמיכה אויף רבנות

ער האט זיך גענומען פלייסען צום לערנען תורה און ער האט שוין אפילו נעקראגען סמיכה אויף רבנות, ווען ער האט זיך פלוצלינג ארומגעזעהען, אז אין ליטע זענען דא מעהר רבנים ווי רבנים שטעלעס, צופעליג האט ער געהערט אז אין סרעדניקע איז דא א פרייע שטעלע פאר א חזן, און אזוי ווי ער האט געהאט א רייכען שווער, האט זיין שווער געשאנקען הונדערט רובעל פאר דער סרעדניקער קהל, און זיין איידעם האט נעקראגען די חזנות־שטעלע אין דער סרעדניקער שוהל.

אין סרעדניקע האט די חזנטע בעשאנקען איהר מאן מיט נאך דריי קינדערלעך: עטע, הערי און „אל“, צווישען הערי און „אל“ איז געווען נאך א קינד, א מיידעלע, וועלכע איז יונגערהייט געשטארבען.

פון חזנות אליין האט אבער „אל׳ס“ פאטער נישט געקענט מאכען קיין לעבען, האט ער זיך אויסגעלערענט שחיטה און איז געווארען א שוחט אויך. די יודען אין סרעדניקע האבען זעהר ליב געהאט געזונטע פלייש און געזונטע גריוען און פון יעדער געזונטער וואס דער חזן פלעגט שעכטען, פלעגט ער קריגען א פיסעל אלס מתנה. דערפאר האט מען אין חזנ׳ס הויז געגעסען אזוי אפט געזונטע פיסלעך, אז ס׳איז שוין נעקראכען פון האלז.

פאר פסח פלעגען די בעלבאטים פון שטאט געבען דעם חזן אייער אויף פסח. פאר די פסח׳דיגע טעג פלעגט דער חזן צונעהמען צוויי משוררים וואס פלעגען אונטערהאלטען אין שוהל. די צוויי משוררים האט דער חזן א פאר טעג פאר פסח אויסגעריכט און זיי ארויסגעשיקט צוזאמענקלייבען אייער ביי די בעלבאטים.

עס איז געווען אנ׳ארים לעבען, וואס דער חזן מיט זיין פאמיליע האבען געפיהרט אין סרעדניקי, אבער עס איז איהם נאך אלץ געווען בעסער ווי די מעהרסטע יודען פון שטעטעל, ער האט כאטש געהאט א הילצערנע פארלאגע אין זיין באטקע, ביי די מעהרסטע אנדערע יודען איז די פארלאגע געווען די ערד אליין.

זיין פאטער און מוטער, דערצעהלט ווייטער הערי דזשאלסאן, זענען געווען זעהר פרום און איך זייערע קינדער האבען זיי ערצויגען אויפ׳ן אלטען שטרענג־ארטאדאקסישען וועג. זיי האבען זיך געמוזט וואשען פאר יעדען עסען, אפגיסען נעגעלוואסער אין דער פריה. טראגען א טלית קטן, און געהן יעדען טאג אין חדר, וואו מען האט שוין אפילו געלערענט גמרא און דקדוק. הערי איז זיכער אז ווען מען זאל זיי יונגערהייט נישט געווען אוועקגענומען קיין אמעריקע וואלטען ער און „אל“ געווארען ישיבה־בחורים, געלערנטע תלמודיסטען, אויב נישט טאקע רבנים. צום „אומגליק“, אבער האט מען זיי פערשיקט קיין אמעריקע וואו זיי האבען פערגעסען אלצדינג וואס זיי האבען געלערענט אין די ליטווישע חדרים.

הערי דזשאלסאן געדענקט היינט דעם פאטש, וואס ער האט געכאפט פון זיין פאטער, ווען ער איז איינמאל אריינגעקומען אין הויז און פערגעסען צו קושען די מזוזה.

ער בעשרייבט זעהר לעבעדיג ווי אזוי ער האט אין זיין פאטערס הויז געפראוועט פסח דעם סדר. ווען זיין פאטער פלעגט מיט זיין שעהנער שטארקער טענאר־שטימע זינגען די הגדה, פלעגט זיך דאס גאנצע שטעטעל צוזאמענלויפען פאר די פענסטער פון זייער הויז און אפילו גויים פלעגען קומען הערען די זיסע געזאנגען פון דעם סרעדניקער חזן. (ווי בעוואוסט קומען צו זיין זוהן „אל“ אויך א סך גויים איהם הערען זינגען).

„אל“ דזשאלסאן און זיין ברודער הערי זענען געווען צוויי לעבעדיגע יונגלעך. כסדר פלעגען זיי פיהרען צווישען זיך מלחמות אדער זיי פלעגען זיך שלאגען מיט אנדערע יונגלעך. „אל“ פלעגט אפילו נישט מורא האבען צו פערטשעפען זיך מיט יונגאטשעס וואס זענען געווען א סך עלטער און שטארקער פון איהם. אז ער איז בייז געווארען, איז ער געווען ווי א ווילדע קאץ און זיך יעדען „שונא“ געווארפען מיט די הענד אין פנים אריין. אבער לאנג האט דער ברוגז צווישען די צוויי ברידער נישט אנגעהאלטען. באלד נאכ׳ן געשלעג האבען זיי זיך איבערגעבעטען, און אזוי פיהרט זיך צווישען די ביז׳ן היינטיגען טאג: אט קריגען זיי זיך און אט קושען זיי זיך.

(נאך ווען קומען).

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קרענקהייטען פון די ביינער, געלענקען. פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינציגע פראצאהניע פון וועמפליבע ארטאפעדישע אפאראטען, חן : תקלעדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט־ליבע פיס, נ.ו.ראמעבען א. ז. ח. עמפפאנגט פון 5—7 אוו.
צוריגעקעהרט.

וויפיל געליבטע מעג האבען א פרוי?

פאר׳ן בערלינער טריבונאל איז געשטאנען א פאר פאלק. דער מאן האט געפאדערט א גט, ווייל זיין ארוואקאט האט געטענהט, אז די פרוי פון זיין קליענט האט געהאט פופצעהן געליבטע פאר דער חתונה.

— „זי האט צובראכען מיין הארץ, — האט נעטאנט דער מאן, א יונגער עלעגאנט געקליידעטער הער.

— ביי היינטיגע צייטען, האט געטענהט, זיין ארוואקאט, קאן מען נישט מאכען קיין פארוואורף א פרוי, וועלכע האט איינעם אדער 2 „פריינר“. פאר דער חתונה. אבער פופצעהן — דאס איז שוין באמת צופיל. !...

— זי האט געהאט נאר 7 — האט זיך פערענטפערט דער ארוואקאט פון דעם אנדערען צד, און דער לעצטער איז געווען דער מאן אליין.

באלד האט מען פאר׳ן טריבונאל געלייגט א ליסטע פון די 7 „פריינר“ פון דער פרוי, אלץ מענשען פון דער בעסטער געזעלשאפט. דער אדוואקאט פון דער פרוי האט אויך איבערגעלייגט א ליסטע פון דעם מאנס געליבטע, צווישען וועלכע עס געפינען זיך פרויען פון דער בעסטער געזעלשאפט, שויישפילערינס א.א.וו.

דער טריבונאל האט נעפסקענט, אז די פרוי איז אומשולדיג און די ביטע פון מאן איז אפגעווארפען געווארען.

—=:8:=—

זי האט איהם דערקענט צווישען 30 אנדערע מענער

און יעצט בעקומט זי שוין א חודש׳דיגע פענסיע

מיט א פאר וואכען צוריק האבען מיר געשריבען וועגען אנ׳אויסטערלישער פאסירונג מיט דער פרוי רבקה ס. פון א שטעטעל פון נראדנער געגענד, וועלכע איז מיט פינפאונצוואנציג יאהר צוריק פערלאזען געווארען דורך איהר מאן; ער איז אוועקגעפאהרען קיין ענגלאנד, האט זיך דארטען דערדינט צום ראנג פון א פולקאווניק און חתונה געהאט מיט א טאכטער פון אנ׳ענגלישען מאגנאט; די פערלאזענע איז געקומען קיין פאריז צו איהרע קינדער און דארטען פערפיהרט א פראצעס געגען איהר מאן, וועלכער האט זיך אפגעזאגט צו אנערקענען סיי זיין פרוי און סיי זיינע קינדער.

איצט לייענען מיר אין „פאריזער היינט“, אז די פרוי רבקה ס., וועלכע האט אונטער דער צייט פערלוירען ביי אנ׳אויטאמאביל־פארקאז איהרע פיס, איז ארויסגערופען געווארען קיין לאנדאן, וואו זי האט געזאלט דערקענען איהר מאן צווישען אנדערע דרייסיג מאנספילען; דאס האט געזאלט דינען אלס בעוויז אז איהרע טענות זענען גערעכטע.

ווי עס דערציילט זיך איצט דער אדוואקאט פון פרוי ת. האט די פרוי. ניטשט קוקענדיג, וואס פינפאונצוואנציג יאהר האט זי שוין נישט געזעהען איהר מאן, איהם פארט דערקענט באלד ווי זי האט איהם דערזעהן צווישען די אנדערע מענער; דער מאן דער קאלאנעל ס., איז דעריבער געשטעלט געווארען אונטער דער בעשולדיגונג פון ביגאמיע.

דאס געריכט אין לאנדאן האט שוין צוגעמשפט דער פרוי א חודשדיגע פענסיע ביז׳ן פראצעס, וועלכער דארף אינגיכען פארקומען. נאך וועלכען די פרוי וועט מסתמא בעקומען א גרויסען פערמעגען פון איהר רייך־געווארענעם מאן.

ס׳גייעג נאכן שאטען

(סענסאציאנעלער ראמאן) (3

די מעלדונג נומער 34, וואס ער, דניאל וואלדמאן האט געשיקט צום הויפט־אויספארשונגס־אמט איז שוין געווען אנגעקומען אויפ׳ן ארדעס. די זשומענדיגע דראטען האבען נישט געקאנט האבען קיין טעות אויף דינסטאג האלב דריי פארטאג איז בעשטימט געווארען די איינברוך־גנבה. דעם פלאן פון איהר האט געמאכט א מענש, וועלכער האט געקאנט אי יא זיין, אי נישט זיין נעללים פאטער.

דעם ראויגען פרט האט ער געדארפט, וואס שנעלער פעסטשטעלען.

די לאגע איז געווען אזא, אז עס האט זיך געפאדערט די גרעסטע פארזיכטיגקייט: דעם קלענסטען פעהלער האט ער נישט געקאנט בעגעהן.

און דער געדאנק זיינער האט זיך צוריקגעקעהרט צו נעללין...

פון די מחשבות וועגען נעללי׳ן איז ער אריבער צום טראכטען וועגען זיך גופא.

ער האט זיך נישט לאנג צוריק בעקאנט מיט איהר. געוואוסט האט וואלדמאן וועגען איהר זעהר ווייניג, און נאך ווייניגער וועגען איהר פריינד און בעקאנטע.

זי איז געווען העררליך, בעצויבערענד, וואונדערליך שעהן!

קיין שענערע און בעסערע פאר איהר האט ער אין זיין לעבען נישט געטראפען.

די מוטער נעללים איז אויך געווען א העכסט־סימפאטישע, נאך יונגע פרוי, — אנ׳אמת׳ע פריינדין פון איהר טאכטער, וואס איז נאר אויסען געווען נעללים גליק.

בעמיהענדיג זיך צו דערמאהנען אלע קלייניגקייטען, אלדאס געהערטע פון די בעקאנטע, האט ער נישט געקאנט אנכאפען דאך אין איין שלעכט ווארט וועגען דער מוטער און דער טאכטער.

מיט אויפריכטיגער ענטציקונג האט ער זיך בעצויגען צו זיי ביידען.

איז משך פון די עטליכע וואכען באנטשאפט איז די שטיקונג פערוואנדעלט געווארען אין א געפיהל, וואס איז גרעסער געווען פון פשוט׳ער פריינדשאפט.

נעלל יהאט איהם אנגעהויבען איין מעהר צו אינטערעסירען — אפילו נאך מעהר, ווי זיינע וועלטענע דערגרייכונגען אויפ׳ן געביט פון טעכניק.

און אט איז דער גנבה־פלאן אין דעם הויז פון דער גרעפין ר. געגאנגען אלץ חרוב מאכען.

פאר די לאנגע טעג אנגעשטרענגטער ארבייט איז דניאל טיף אריינגערונגען אין דער אינטערנאציאנאלער פערברעכער־וועלט, און ער האט געהאלטען, אז ער קאן מעהר ווי ניין־צעהנטעל נעמען.... ערשט פלוצים האבען די זשומענדיגע שפאנטשעגדיגע דראטען דערטראגען דעם נאמען פון פינקוס ליפאווסקי.

לויט אלע סימנים, איז פינקוס ליפאווסקי נישט געווען קיין פנים חדשות אין דער פערברעכער־וועלט. ער איז אנ׳אנפיהרער, וואס האט געוואוסט זיין ווערט, וואס איז געווען געניט און געפריהט אין זיין „פאך“, און וועלכער האט אויסגעצייכענט געקאנט פערווישען אלע שפורען.

האט ער דען געקאנט קומען צו זיין טאכטער און דערקלערען:

— „אך, נעללי, איך האב געוואלט מיט אייך כאפען א שמועס וועגען אייער פאפא: ער איז האר אנ׳אינטערנאציאנאלער גנב, א יא?“.... איך האב אויך אזוי גערעכענט, ווייל צופעליג האב איך זיך דערוואוסט טשיקאווע פרטים וועגען א געוויסען פינקוס ליפאווסקי... ער וואוינט אין איין הויז מיט אייך, און זיין ספעציאליטעט איז ציהרונג“...

ניין! זאגען עס וועט ער נישט האבען די דרייסטקייט, אפילו ווען זיין נאמען זאל אומעטום זיין בעקאנט אלס א שאנד־נאמען.

דניאל האט פערזארגט און שווער געטראכט.

ווען ער וואלט זיך נישט צוגעאיילט מיט׳ן שיקען זיין מעלדונג, האלט ער זיך נישט אזוי געפייניגט.

דער אויספארשונגס־אמט איז שוין אבער אינפארמירט און קיין אויסוועג אויף צוריק איז נישטא.

די טאקסובקע האט זיך אפגעשטעלט אויף קראקאווער פארשטאט ביי א שייגעם הויז.

דניאל האט געהייסען דעם שאפער צו־ווארטען.

אין עטליכע מינוט שפעטער האט מען איהם אריינגעפיהרט אין אנ׳עלעגאנט־מעבלירטען גאסט צימער.

מאראם ליפאווסקא האט איהם בעגעגענט מיט א פריינדליכען שמייכעל:

— אך, ווי אומגעריכט... יי פיין, הער וואלדמאן... מיר זענען נישט געוואוינט אייך אויפצונעהמען אזוי שפעט אין אווענט.

— איהר וועט מיר זעהר און זעהר מוחל זיין, מאראם, — האט זיך דניאל ענטשולדיגט — איך האב זיך אביסעל צו שפעט פערזאמט ביי דער ארבייט, נעענדיגט שפעטער, ווי געווענליך, און דאכט זיך, כ׳האב פערגעסען, וואו איך האלט אין דער וועלט מיט דער צייט.... קאן איך רעדען א פאר ווערטער מיט דער פריילין נעלי?

— זעלבסטפערשטענדליך... זי קומט באלד אריין. זי טוט זיך איצט איבער... מיר זענען נאר וואס געקומען פון טעאטער.

דניאל האט שיער נישט געענטפערט: „יא, איך ווייס“, אבער ער האט זיך בעצייטענס צוריקגעהאלטען.

מאראם ליפאווסקא איז דיסקרעט ארויס פון צימער, ווי נאר נעללי איז אריין און דניאל האט אויף דער שנעל אנגעהויבען צו זוכען מיט וואס פאר א ליגען ער זאל זיך פאר איהר פערענטפערען.

ס׳קאן זיין, אז דאס האט טיילוויז ערות געזאגט וועגען דער טיפקייט פון זיינע געפיהלען, אבער ער האט נישט איינמאל בעמערקט, ווי שווער עס איז איהם צו זאגען נעללין א ליגען.

נעללי האט בכלל געהערט צו דעם טיפ מיידלעך, מיט וועלכע מ׳מוז זיך אויפפיהרען ארענטליך.

ער האט אבער געפיהרט אנ׳ערנסטע און פעראנטווארטליכע שפיל.

— וואס האבען מיר צו פערדאנקען דעם פערגעניגען אייך צו זעהן אין אזא שפעטער שעה? — האט זי א פרעג געטון מיט א שטיפערישען שמייכעל — פון גרויסע מענשען איז נישט צו ריכטען זיך אויף וויזיטען נאך האלבער נאכט.

— זענט איהר באמת צופרידען פון מיין וויזיט? — האט דניאל א שמייכעל געטון.

— זעלבסטפערשטענדליך!

(פארטזעצונג קומט).

דער פאטער און די טאכטער ביידע זענען משוגע געווארען

א הארצרייסענדע טראגעדיע פון אנ'אלטען טאטען

אין איינע פון די היגע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס קומט אריין אנ'עלטערער יוד, זעהר ארים בעקליידעט און דערצעהלט מיט טרערען אין די אויגען, אז זיין יונגע וואונדערשעהנע טאכטער איז מיט א פאר טאג צוריק ארויס פון דער היים און איז מעהר נישט צוריקגעקומען.

די טרעהרען פון דעם אלטען יוד האבען אזוי בעריהרט די בעאמטע אין דער אינסטיטוציע, אז מען האט זיך באלד גענומען אויספארשען דעם ענין און דערגאנגען צו וואס: דעם יוד'ס טאכטער איז מיט א פאר חדשים צוריק אראפ פון זינען און אלס משוגענע אפגעפיהרט געווארען אין א משוגעים-אנשטאלט אין מלאווע. דער יוד אליין איז פון א דארף נעבען לאדז, די טראגעדיע פון זיין יונגער טאכטער האט אויף איהם אזוי געווירקט, אז אויך ער איז משוגע-געווארען און ער גערט ארום איבער די געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס און בעט מען זאל איהם זיין טאכטער אפזוכען. אין דער ערשטער צייט פלעגט ער געהן און וויינען, אויך דערצעהלען אומעטום, אז ער האט בעגעגענט זיין טאכטער אויף דער גאס מיט א פארוטשניק און, אז זי האט געמאכט אויף איהם דעם איינדרוק פון אנ'אויסגעלאסענע. ער פלעגט בעטען מען זאל זי ראטעווען און ארויסציהען פון דער נעץ פון זינד. איצט געהט ער זי נאר זוכען און וויינט און בעט מען זאל איהם מיטהעלפען אפזוכען זיין קינד.

סאניטארע רעוויזיעס אין די בעקערייען

(2) אין די נאהנטסטע טעג וועט א קאמיסיע פון דער וואיעוואודזשטווע צוטרעטען צו רעווידירען די היגע בעקערייען און אנדערע אנשטאלטען, וואס ארבייטען אויס מעהל פראדוקטען. די בעקערייען, וואו דער סאניטארער מצב וועט אנערקענט ווערען פאר נישט צופרידענשטעלענד, וועלען געשלאסען ווערען, ביז זיי וועלען געבראכט ווערען אין דער געהעריגער ארדנונג.

גרויסער ערפאלג פון „ארדט"

דער נייער „ארדט" געווינט פון טאג צו טאג וואס מעהר פערעהרער. דאס פראגראם ווערט אויפגענומען פון עולם מיט בעגייסטערונג. די דירעקציע האט בעשלאסען איינצואדנען דינסטאג 11.30 א פריהליכע סילוועסטער-פארשטעלונג, וועלכע האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס, ס'איז נאך פארהאן א קליינע צאהל בילעטען אין קאסע פון טעאטער.

אויספלוגען אין די ארבייטער-הייזער

(2) אנ'אויספלוג פון ראטמענער האט נעכטען בעזוכט די ארבייטער-הייזער אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע.

די ראטמענער האבען בעזוכט סיי די אויסגעפערטיגטע, סיי די נישט אויסגעפערטיגטע הייזער. ערקלערונגען האט געגעבען דער שטאטישער אינזשיניער לאוניק איזדעבסקי.

היינט וועט פארקומען אנ'אויספלוג אויפ'ן ארט פונ'ם בוי דורך דעם גאנצען מאגיסטראט.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און הארן-קראנקייטען

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אן פון 4–7 אוועגד.

צוריקגעקעהרט.

Kino MIMOZA

ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג!

„דעם צאר'ס אדיוטאנט"

אין דער הויפט-ראלע:

IWAN MOZŻUCHIN, CARMEN BONI

צו דעם בילד איז אנגאזשירט א גרויסער רוסישער כאר, וואס וועט אויספיהרען א רייה רוסישע לידער.

פערשטארקטער ארקעסטער. פערשטארקטער ארקעסטער.

דער זאל איז גוט בעהייצט.

א יונגערמאן

מיט ערשטקלאסיגע רעפערענצען, מ מ קויציע, נעארבייט אין א ביטשריפטען-ביורא, זוכט א בעשעפטיגונג אין א ביורא, באנק, פעראיין, געועלש. אינסטיטוציע, עס קען אויך זיין אויף שעה'ן. אפצוגעבען אין אדמ. פון דער צייטונג אונטער „K. L."

אנ'ארט צו שלאפען

פאר א ארענטליכען יונגנמאן, איז אבצוגעבען. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 33 אין 2. הויף, פארטער.

קאנקורס.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה אין לאדז פערעפענטליכט דערמיט

אקאנקורס אויף צוצושטעלען 500 טאן ווערפעל-קויהלען 1-טע סארט.

אפערטען, וואס ענטהאלטען פרייזען צוזאמען מיט די קאסטען פון פערטיילען אויפ'ן פלאץ, ווי אויך די אבצאהל בעדינגונגען, דארפען אבגעגעבען ווערען אין פערמאכטע קאנווערטען אין קאנצעלאריע פון דער קהלה (פרייהייטס-פלאץ 6) ביז'ן 2-טען יאנואר 1930 אין די ביורא-שעה'ן פון 9 פריה ביז 3 נאכמיטאג.

לאדז, דעם 29: דעצעמבער 1929.

3470

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87

ספעציאל ארצט פאר הויט= און ווענערישע קראנקהייטען, מענער = שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען נעמט אן פון 8-2 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

Dr. med. J. Sadokierski

סטאמאטאלאג

ספעציאל-ארצט פאר מויל- און קיפער-כירורגיע

צאהנפלייש = קראנקהייטען

רענטגען-דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3–7.

פיעטרקאווער 164, טעל. 27-83

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-44

[illegible]

נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוונט.

Dr. med. W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72

נעמט אן פון 6–8 אוועגד

Dr. ADAM GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראנקה רענטגען און ליכטהיילאינסט.

נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

אין ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי [illegible]	10—11 2—3, 7—8
ד״ר ראזשאנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאלדשטיין אויגען-קראנקהייטען	1—2, 7—8
ד״ר יוספסאן נערווען קראנקהייטען	12—2 און אוו.
ד״ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-6
ד״ר שפירא [illegible]	11½-1 6-8
ד״ר קאנטאר [illegible]	3½-4½ 1—2
ד״ר ווייסבערג [illegible]	12—1, 5½—6½
ד״ר מאזעסאל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראדזענסקי צאהן-ארצט	3—5
ג. ראזעס צאהן-ארצט	3—8

[illegible]

א רענטגען-אינסטיטוט

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

וויזיט אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. גאבינעט

[illegible] נעהמט אן פון 5–7 אוועגד

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

[illegible]

הויט און וועגערישע הויט-קראנקה.

[illegible]

[illegible]

ציכאן-ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7.

אגרויס צימער מיט א בעזונדערן איינגאנג

(מעגליך גלייך פון די טרעפען) אלס סוב-לאקאטאר ווערט זאפארט געזוכט. אפערטען אונטער „H"

וויכטיג פאר אינדוסטריעלער און סוחרים!

BIURO-PRAWNICZO-WINDYKACYJNE

„JUSTICE"

w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 62

ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט זעמטליכע קלאגזאכען, זאבעזפיעטשעניעס, נארזשען סאנדאווע, אופאדלאשטשען אויף גאנץ פוילען, ספעציעלע פערבינדונג מיט דאנציג, גאליציען און פאמערן. ביזנעס ווערען אויך געשריבען אין אלע אויסלענדער סטאראבאווע, סאנדאווע, אפעלאציעס א. א. וו. היפאטעק-אקטען, אינטערציזיעס און שותפות-אקטען ווערען ערלעדיגט דורך פאכמענישע קרעפטען.

יורידישע עצות אומזיסט.

בעמ.: פראטעסטען ווערען אינקאסירט אויף אייגענע קאסטען מיט אכטונג

רעכטס-קאנסולטענטען-ביורא

„JUSTICE"

פיעטריקאווער 62.

מעבעל כ'קויף און פערקויף

דיוואנען, פעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען, סאמאווארען א.ז.וו. און צאהל די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן, נארוטאוויטשא 19

איז מעבעל-געוועלב

(פריוואט-וואוינונג: שענקיעוויטשא 29)

ביי מיר איז שטענדיג דא פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

כ'קויף און צאהל די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, בריליאנטען, דיאמאנטען, פערל

ווי אויך לאמבארד-קוויטעס. פלאץ וואלנאשטשי 10 (נייער מארק), 1-טער שטאק, פראנט, קאפעליוש. 049

Dr. med. B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 131-86

נעמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאכמ.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od poniedziałku, dn. 23.XII. 1929 r.

Dla dorosłych:

Niezwyciężona fregata

role główne kreują:

Estera Raiston,

Wallace Beery

Charles Farrell

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

[illegible] 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אוועגד.

ד״ר [illegible]	[illegible]
ד״ר [illegible] קינדער-קראנקה.	11-6 [illegible]
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	[illegible]
ד״ר [illegible] הויט און געשלעכט-קר.	[illegible]
ד״ר שמירנפלד נערווען און [illegible]	1—2
ד״ר [illegible] אויגען-קראנקה.	[illegible]
ד״ר [illegible] פרויענישע קראנקהייטען	2—3
ד״ר [illegible]	[illegible]

[illegible]

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי [illegible]

צאהן-ארצט 10—1 3—6

[illegible]

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.